Государственная ордена Ленина Библиотека СССР им. В. И. Ленина

Масса а исхкашкара пролетарраш, кІалгІкъетІ

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически партеНохч-ГІалгІай областен комитета а Грозненски воркона а, Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаххехьарча Совета а орган.

Ера 17 ИЮЛЬ № 57 (2223) 1958 шу

Мах 20 пп.

Лоаццача хана а доа ца деш а чуэца ялат. Воай беррига низ дІалургба вай дІахо а воай Даьхе тоаярна а чІоагІъярна а!

Къахьегамхошта эшача хІамай дукхагІа йоакхо е

Вай халкъа празахи пун вахар тоаддаларахи еча йоакхонал йоккхагІа йоакхо яц Коммунистически партени Советски правительствони. Промышленность, юрта боахама берригa доакъош хадланза дегІадоаладара наькъаца тІехь-тІехьагІа тоалуш латтача вахара чухь къахьегамхой хьахула цьашташ махулла дикагІа кхоачашде гІерт вай паччахьалкхе.

Из дика туш да вай НГІАССР-е а. Шергара-шерга цухкагІа хьалду наха чубаха цІенош, шерлу торговни предприятей сеть, бахача наха эшача хІамай мастерскеш. Алхха укх кхаь шера НГІАССР-е паччахьалкхен счетах 316 квадратни метр наха чубаха цІенош а наха шоашта ду 10 эзар цІа а хьалдерца. ЛоархІам боллаш шерлуш латт бахача наха дукхха аша товараш хьаделга—мебель, тийга хьамаш, кога гІирс, и. кх. д. а.

«Сердало» газета тІа рабселькоращен из дешарашен яздечох, цу дерригашна а къахьегамхой тІадбуг, дукха езача Коммунистически партена а правительствона а дег тІара баркал оалийт.

Ипттал йІаьхий торонаш йола республикански, городской, юрта организацеш йолча, гІулакха толам хилар тийша да къахьегамхошта эшараш гуча даха а уж довза а харца, царех дувзаденна хьаувтта дешаш ший ханнахьа къоастаде харца. Цу гІулакха тІехьа шоаш дикача оагІорахьара боккъийтаб моттигерча Советгий дукхача депутаташа, промышленни предприятей, стройкай, колхозий, совхозий, торговлен а наха чубаха а цІенош хьалдеча организацей кулгалхоша.

Цхьабакъда город Грознерча а республикерча а бахача наьха вахара чухь тайп-тайпара дола эшараш дика кхоачашцу аьлча нийса хуоргацар. Хьаэцарца вай е бакъдар. Дукха ха йоаладаш хьалъяьй Калинина цІерагІара поселок. Цига баьта ваз ледкъаш ба цІенош во даьд, тховнаш ладар ухаш да яхаш. Поселке хІанзолца электросердал, радио яц, хий а юкъ-юкъе доацаш хул. Хіаьта № 12 йолча трестон горжилуправленени кулгалхой къоастадаь балаш уж кхоачамбоацараш дІадаха малагІа декхарийла я. Наьсарен районерча культурно-вахара кхоачамбоацарех яздаь дукха письмош кхоач тіха газетага. Кагирхошта салоІам вІаштІехьа баккхара гІулакх къаьстта во латт укхаза. Дукха ха я Ачхой-Мартане бани болх беш йоаца, цу тІулакха сагата ваш ОКХ-а заведующи нов. Медов.

Республикан юрта боахама къахьегамхой эггара болх сихбенна денош ца хІанз. Ялат чуэцаш, доакъзар кийчеш. культурашта Іунал деш сихденна балхаш ду. Къахьегалуш барех дукхагІа бараш хІанз кхашка ба. Цхьаькха ха а ца йоаеш, низ а ца кхобеш. ялата хІара килограмм бахьан, ялат чуэцилга чакхдаккха а ялат дІадалара план ханал хьалхагІа кхоачашъе а къовсам лоаттабу цар хІанз.

Ахархошка дика къахьегалургдола хьал оттадар, цар йоакхо а термам а бар — партийни, профсоюзни, боахаман организацей сийлен декхар да. Хіара механизатора, ялат бахьан лоаттабеча къовсаме даькъа лоацаш волча хІара сага къахьегама ди йистедаьнначул тІехьагІа кхай тІарча стане чам болаш обед. Іовижа цІена моттиг, мукъа, салоІаш доакхха сахьат кхетамца, сакъердаме доаккхадргдолаш тІулакх хила деза.

Дукхагіа йолча колхозашка, совхозашка, МТС-ашка ишшта лела а ду из.

Цхьабакъда, хІанз а ба вай наьха йоакхо во еш бола кулгалхой. Науръски района «Ше байраких» яхача колхоза Семиколодцево яхача отарашка дукха кагирхой ба, цІе уголок яц цига, наггахьа мара кино хилаш. Къонача колхозникашта эшача хІамай уйла яц колхоза председатела нов. Загоруйкос. Хиланза ярийоаца продукташ хаддаиза йолаш хилаш лозман районий магазинашка.

Партийни, советски, профсоюзни органий декхар да къахьегамхошта культурни-вахара гІулакх дарах дола кхоачамбоацараш дІадахар, советски наьха вахара хьал тоаддара хІара денна йоакхо яр.

Паччахьалкхен складашка керда ялат чудоладеннад

15-гІча июле Назрановски мельзаводе кхаьчар укх шера эггара хьалха паччахьалкхенна кІа дІадала ена Яндарерча отделенера 5 автомашина.

Кердача хьувкъамах дола кІа дІадала енача цІе байраких тІаягІача машинаца бар Яндарерча отделенен управляющи нов. Имагожев, юрта Совета председатель нов. Мержоев, совхоза парторганизацен секретарь нов. Албогачиев, отделенера дикагІа бола болхлой Мержоева Марем, Даурбекова Маддани Маликати, Ладирова Аминат, Гельсонов Исралн.

ДІаденна кІа 170 центнер я. Ялат дІалулга дІахо додаш латт.

С. ПАРОВ.

Шоллагіча ах шера план ханал хьалха кхоачашъяра тІехьа

Грознерча мясокомбината коллективо социалистически яхье а этта укх шера хьалхарча ах шера план тІехкхоачашйир, къахьегама овсарал 1,3 процент лаьх а еш. Берда техника производствана юкъе йоалаеш, къахьегама овсарал совъяькхарнен арахецаш йола продукци дикагІа хилийтарнен предложенеш телаш дика къахьийтар Грачеваси, Бричеевси, ишшта кхыбарашен.

Хіанз дукха ха йоаццаш хьалхарча ах шера план тІехкхоачашъяри, балха юкъе хІанза а доахкаш дола кхоачамбоацараши, шоллагІча ах шера план кхоачашъярна наькъаши дувцаш мясокомбината болхлойи, инженерно-технически болхлойи, гІулакхерча наьхем собрани хилар.

Собране хиннараша хьагучадаьхар хьалхарча ах шерара план кхоачашъеш балха юкъе ийсалуш хинна кхоачамбоацараши уж юстарг даьха наькъаши. Цул совгІа собране хиннараша дош делар шоллагІча ах шера план тІехкхоачашъяра тІехьа къовсам лоаттабе.

Июль бетта хьалхарча декадах йола план 105 процент кхоачашъяьй коллективо. Шоай балха опыт дІа-юха а луш цаІ-ахи, шиън нормаш йоахаш дика къахьегаш ба н.н. Ларионова. Воробьев. Головин кхыбараш.

Укх гаргарча хана арахецаш йола продукци дикагІа хургйолаш рационализаторски предложени юкъе йоалаяьй коллективо.

О. ДАУТОВ.

„Красный молот" завода сийдола декхараш

Массехк шу да «Красный молот» заводо хьаеш йола машинаш оборудовани кхыча мехкашка кхухьийта.

Заводо кхухьийтача машинаша, оборудоване доккха новкъостал ду халкъа демократен мехкашта. Укх шера Афганистане кхахьийта а йолаяьй заводо ший продукци.

Завода болхлоша боккхача безамца кхоачашцу кхыча мехкашка кхохьийтача поставкай заказаш, хІана аьлча, царна хов вІаши пайдане долаш мехкашта юкъе мах лелабаро, царна юкъера гІулакхаш тоаделга.

Кхыча мехкашта оборудовани машинаш кхыйола техника кхахьийтара, 1958 шера хьалхарча ах шера план кхоачашъяьй завода коллективо.

Доазол арахьарча мехкашта кхухьийта продукци арахецар, къонача инженера коммуниста нов. Е. И. Лисина хьалхле лелаю № 3 йола цех я. Дика къахьег цу цехерча Анохов, Абрамов, Бурлачук, Индолов керте болча слесарий-сборщикий бригадаша. Боккха теркам тІабохийт цар шоаш хьаеш йола изделий дика хилийтарна. Цудухьа доазол арахьа дикха сийду заводо кхахьийтача оборудоване, машиний, кхыйолча техникан.

А. КИСЕЛЬМАН.

ССР-а Союза юрта боахаман берригача болхлошка даь

Ставропольски краян колхозхой, совхозий, ремонтно-технически станцей болхлой, юрта боахаман специалистий

К х а й к а р а л

Дукха деза новкъостий!

ССКП XX-ча съездо оттадаь декхараш кхоачаш а деш, Советски Союза къахьегамхоша промышленность, юрта боахам, Іилма, техника, культура дегІайоалаеш Іальмате доккхий толамаш даьхад. Коммунистически партеси Советски правительствоси йоакхо яр бахьан долаш цІаккха а ца хиннача тайпара тІоагІа я колхозни строй.

ССКП ЦК-а февральски Пленумо а СССР-а Лаххехьарча Совета цхьаьлагІча сессес а «ДІахо а колхозни строй дегІайоалаяраха машинно-тракторни станцеи эргаяхарахи» даьча соцамаша, ССКП ЦК-а июньски Пленумо «Обязательни поставкаши МТС-ша деча балхех тела натуроплатен дІаяккхарах, юрта боахаман продукташ кийчьяра кердача порядках, маьхех, хьаьех, баьча соцамо дІахо а юрта боахаман кІама хьаду низа дегІадоаладарна, ялат, дулх, шура, кхыйола продукташ йоахийта чехка лаккдарна эша кхы а дикагІа йола торонаш елар.

Ставропольски краян колхозаша МТС-ашкара шоашта езаш мел хинна техника хьайийцар: цунах хІанзехьа а 152 млн. сом паччахьалкхенна дІа а деннад. 66 отделени а йолаш, 45 ремонтно-технически станци йиллай крае. Колхозаш а РТС-аш а говзал йолча механизаторийн юрта боахаман специалистийн кадрашца Іалашъяь я.

Хіанз, колхозаша еррига юртбоахаман техника шоай бе еллачул тІехьагІа колхозни лаьтта цхьа да ва. Колхозникаша геттара дикагІа къахьег, машинех пайда дикагІа нйбу, чехкагІа а дикагІа а ду юртбоахаман дерригa балхаш.

Юртбоахаман еррига производствон лард ялат да яхаш хьех Коммунистически партес. Валовой ялат даккхар лаккде къовсам лоаттабар — вай Даьхе экономически низ болашагІа хилийтара кертера гІулакх да. Из кхета а деш, Ставропольски краян колхозникашеи совхозий болхлошеи укх шера ялат дукхагІа дІадийнад. Ставропольен кхашка йиззa моттиг дІалаьцай ялата а доакъзара а эггара чІоагІагІа мах болашагІа йолча культуро—хьажкІаша. 1957 шерца нийсдича шозза дукхагІа дІайийнай хьажкІаш, цІьа миллион гектар а я уж. Хіанз краян йоккхача аренашка хьажкІаш чІоагІагІа хьувкъийта тІагІертта къовсам лоаттабу.

Юртбоахаман еррига культураш лелаяра агротехника тоаяра хьакъехьа лоархІам боллаш болх баьб краян колхозашеи совхозашеи, дика хьувкъийтад ялат.

Цу дерриганешна а торо лу вайна Ставропольски краян колхозашеи совхозашеи укх шера дІадахача шерачул дукхагІа паччахьалкхенга ялат доккхарда а ДІалурда а аьнна тешшаме ала.

Ставропольен колхозашеи совхозашеи эггара бехкхотхамера а лоархІамера а гІулакх деш — ялат чуэцаш я. Оаха дика кхетаду, ара кхашкара хьакханза латта ялат, чуийца дІаоттадича мара тІоай лархІа йиш ца хилар. 1956—1957 шерашка оахоша яьча опыто тхо тешадир, лоаццача хана а доа ца деш а ялат чуэцара толам ше дикагІа хилар хьахьекха йола раздельни ялат чуэцара прогрессивни способ шерра, кхетам боллаш. дика вІаштІехьа яьккха, дукхагІа юкъе йоалаярах латташ хиларах.

Раздельни хьисапе ялат чуэцар ялат чехкагІа хьакха йиш хулийташ, из доа да дайташ, цун валовой чудар дукхагІа хулийташ дола гІулакх да.

Цу хьисапе ялат чуэцаш хІара гектара тІара 2—3 а кхы дукхагІа а центнер йоал.

Раздельни хьисапе ялат чуэцара прогрессивни гІулакх шерра юкъе а доаладаь, 1957 шера краян дукхагІа йолча колхозашеи совхозашеи 6—10 балха дийнахьа ялат чуийца даькхар.

Миллион гектар совгІа ка бола культураш раздельни хьисапе чуийцар крае дІадахача шера. Ново-Александровски; Невинномысски. Изобильненски, кхы дукхача а районий колхозашеи совхозашеи хІама ца эшшаш деррига ялат раздельни хьисапе чуийцар. Из дар бахьан долаш ялат чехкагІа чуэца а крае гІолла 10 миллион пунтал кІезигагІа доацаш ялат ца дойташ кІалхара даькха а торо хилар.

Из способ юкъе йоалаяр бахьан долаш, тха краян дикагІа болча комбайнераша лафетни жаткашца 60—70 гектар хьокхар дийнахьа, касарех улла ялат хьалъэцаш а из подборщикаш йолча комбайнашца оардаш а дийнахьа 30—40 гектар йоаккхар.

Степновски района Чугуевски совхоза комбайнера Социалистически Къахьегама Турпала И. В. Гурьевс лафетни жаткаца 459 гектар кІа хьекхар. Цхьан дийнахьа 60 гектар хьокхар цо. Ново-Александровски района «Горьковски» яхача зерносовхоза лафетни жаткан машиниста А. П. Семьяковс 346 гектар ка бола культураш хьекхар. Цхьан дийнахьа эггара дукхагІа хьекхача 70 гектар а хьокхаш.

Дукхагіа йолча колхозашкеи совхозашкеи ялат чуэцача хана юкъера лаьрхІача дийнахьа-бус 25—30 гектар хьокхар, хІаьта комбайно 18—20 гектар чуэцар.

Техникех дикагІа пайда эцарал совгІа, ялат раздельни хьисапе чуэцаро ялата дикал а лакхъю.

Касарех уллаш аьрда ялат декъалгеи тІоаддаеи диллача гІаьккха хул, из бахьан долаш ялат талхац, из тоадеш дІайодача дукхача хІаман, къахьегама, хана экономи яйт, ше комбайнашкара доагІача тайпара, хьаттарашка Іодоассаде а цІенде а ца дезаш заготовительни пунктташка дІадахьа тэро хулийт. ДІадахача шера алхха цхьан Темижбекски зерносовхозе гІолла ялат раздельни чу а йийца, из комбайнашкара доагІача бесса заготовительни пунктташка дІадалар бахьан долаш, ялат цІендеш цІадохийтача ахчах 469 эзар сом кходи.

Раздельни хьисапе ялат чуэцаро Іалаьмате дика хьокхам лу ялат чуэцара деррига балхаш дика уйла яь вІаштІехьа даьха хилча. Ялат хьакха доладе ха ца тувлаялийтар, фийг чІэагІлуча хана деррига ялаташ хьакха таргургдолаш, ханаца а кхашкара ялат кхачарга хьажжа а еррига агрегатий балхаш планах нийсдаь хилар, ялат чуэцача — машинех чІоагІа пайда эцар, мамонта лоацагІча хана ялат чуийца даккхар а да кертера дар.

Укх шера ялат чуэцара гІулакх дика вІаштІехьа даьккха хилар тешшаме гойт Ново-Александровски района Темижбекски зерносовхозо. Цу совхозо балха 3,5 дийнахьа 15 эзар гектар ка бола культураш чуийцар юккъера лаьрхІача гектара тІара 25 центнер а йоаккхаш, дІадахача шера 1,4 миллион пунт ялат дІаденнача метта 2 миллион пунт паччахьалкхенна дІадала декхар тІа а йийцад.

Арзгирски района «Родина» яхача колхозо раздельни хьисапе балха пхе дийнахьа 11700 гектара тІара деррига ялат чуийцар.

Ново-Александровски района колхозашеи совхозашеи балха 6 дийнахьа раздельни хьисапе 90 процент совгІа ка бола ялаташ чуийцад.

Укх шера ялат чуэцаш доккхий хьокхамаш даьхад колхозийн совхозийн дукхача механизатораша. Воронцово-Александровски района Сталина цІерахча колхоза лафетни жаткан машиниста И. Е. Бей яхачо 5 дийнахьа 327 гектар ялат хьекхар, дийнахьа-бус 70 гектар а йоаккхаш. Арзгирски районо «Родина» яхача колхоза машиниста нов. С. Д. Козенкос 5 дийнахьа 370 гектар хьекхар. Красногвардейски района Жданова цІерахча колхоза машиниста нов. Смагина дийнахьа-бус лафетни жаткаца 84 гектар хьекха яьккхар. Ново-Александровски района Кирова цІерахча колхоза машиниста нов. Ларюшкина вІашагІтехача шин агрегатаца 114 гектар хьекхар. Прикумски района «Прикумски» яхача совхоза комбайнера нов. Н. А. Пивневс 5 дийнахьа касарах улла ялат 316 гектар хьалъийцар, дийнахьа-бус эггара тІех норма — 82 гектар а эцаш.

Ялат леладара боахам дегІабоалабешшехьа а колхознии совхознии производствон кхыдолча доакъошта а боккха теркам тІабохийт оаха, эггара хьалха хьайбаш леладара а бохийташ. Краян колхозашеи совхозашеи 1958 шера ялх бетта доахан 88,6 эзар кэрта, хьаккхарч — 35,7 эзар, жа — 1 миллион 542 эзар, коа тІара оалхазараш—6.038 эзар, царех 1364 эзар боабишк а йолаш, дебадаьд.

Ялат чуэцачехьа а, хьайбаш дикагІча доакъарца Іалашде йол хьокхаш а силос йоллаш а доккхий балхаш ду.

ХьажкІаштеи, оасар дечеи, техническии культурашта шоай ханнахьа мугІаранта юххе оасар даь тоаяр — уж хьувкъийтарна деш дола кертера гІулакх да. Ялат чуэцашехьа а, хьажкІашта дизза Іунал дара а агротехнически кхыча балхий еррига комплекс чакхъяккхара а гІулакхаш цудухьа леладу оаха.

Юртбоахаман продуктай производство чехкка лакхъе дизза дакъа лаца а укх гаргарча шерашка цхьан сага сих лаьрхІа дулх, шура, даьтта даккхарна США-н тІехьакхе а шоай беррига низ тІабохийт Ставропольен юрта боахаман къахьегамхоша.

Уж декхараш кхоачашде къовсам а лоаттабеш, оаха Ставропольски краян колхозхоша, совхозийн РТС-ийн болхлоша, юрта боахаман специалисташа шоашта тІаэц е декхараш:

1. Краян колхозашеи совхозашеи ка бола деррига ялаташ раздельни хьисапе лоаццача хана чуэца.

Ялат чуэцача машинех эггара дикагІа пайда эцар духьа лафетни жаткашца шин сменах болх белга вІаштІехьа доаккхаргда оаха, жаткашеи комбайнерашеи группашца болх белга Іалаш а дергда оаха. Дикагіча механизаторий опыт — жаткашца шиъ цхьана теха болх бар, шин подборщикаца РСМ-8 яха комбайнаш кийчъяр, РСМ-8 яхача комбайний хедераш жаткаш тІаовттаяр шерра юкъе доаладергда оаха, цу тайпара хІара жаткаца 35 гектарал кІезагІа доацаш ялат хьокхаргда дийнахьа-бус,хьекха улла ялат ший ханнахьа хьалъэцар а из ардар а Іалашдергда.

2. Ханал хьалхагІа, 10-ча августал тІехьа ца доалийташ, кхоачашергья паччахьалкхен хлебозаготовкай план, 78 миллион пунт дІа а луш. Планал совгІа 22 миллион пунт йохкаргья паччахьалкхенга, еррига 100 миллион пунт хургйолаш, царех Калмыцки областе 7 миллион пунт, Карачаево-Черкесски автономни областе — 3,8 миллион пунт. Цу тайпара юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 60 пунктал кІезигагІа доацаш кІа дІа а лургда, дохварг а да.

3. Хіара колхозеи совхозеи бизза кхоачам хиллал ерригача культурай дІадувча фун фондаш цІаоттае, колхозникашта трудоденах доагІа ялат дІадала, юкъарча хьайбашта кхоачам хиллал концентрированни доакъзар Іалашде.

4. ДІайийнача хьажкІашта, кхыча оасар деча а технически а культурашта дизза дика гІулакх де. Ялата а мошача доакъзарийна а лаьрхІа ДІайийна еррига хьажкІаш дика хьувкъийта. Ардаш тІа хьажкІаш а кхыйола культураш а дукхха дІае.

5. Тхан, дулха, шури, фуий заготовкай паччахьалкхен планаш ханал хьалхагІа кхоачашъе. 1957 шера дехкачул паччахьалкхенга 30 эзар центнер дукхагІа тха дохка.

6. Хіара колхозе а совхозе а йоли кхыдола гІожа доакъзари Іоадара планаш кхоачашъе, хьайбаш даьжа дІаухийтача моттигашка кхоачам хиллал страховой йол Іоаяь дІаоттае, хьайбаша Іа доаккхача моттиг ший ханнахьа доакъзар тІаоза, ялат хьекха чуэцача ханнехьа а, ча гул а деш, аргІаш де.

7. Колхозийн совхозийн юкъара хьайбаш дикача силосаца Іалашде. 5 миллион тоннал кІезагІа йоацаш, вешта аьлча соахкарчул 2,5 дукхагІа силос йолла. Из хургьа хІара Іатта 15 тонна, яхача хІара хьакханна 4 тонна, хІара устагІана 2,5 центнер.

8. ХьатІа доагІача шера дІадийнар чІоаггІа хьувкъаргдолаш гІулакх оттаде, агротехнически эггара дикагІа йолча ханашка хержача, сортах долча фуца, готта мугІараш долча а перекрестни а хьисапе дІаовргья гурахьа ювш йола культуаш, бІаьсти ялат дІадувча деррига кхаш тІа зябь ергья.

Лоаццача хана а доа ца деш а ялат чуэца, раздельни хьисапе ялат чуэца прогрессивни гІулакх шерра юкъе доаладе, ханал хьалхагІа а лоархІам боллаш тІех а ялата заготовкай паччахьалкхен план кхоачашъе социалистически яхь йоаржае тІахьехаш кхайк тхо Советски Союза юрта боахаман берригача къахьегамхошка.

Воай беррига низ дІалургба вай дІахо а воай Даьхе тоаярна а чІоагІъярна а!

Кхайкарал мога а даьд, тІа а ийцад Ставропольски краян колхозникий, совхозийн РТС-ийн болхлой, юрта боахаман специалистий юкъарча собранешка.

Металлургий Денна накъа болхаш

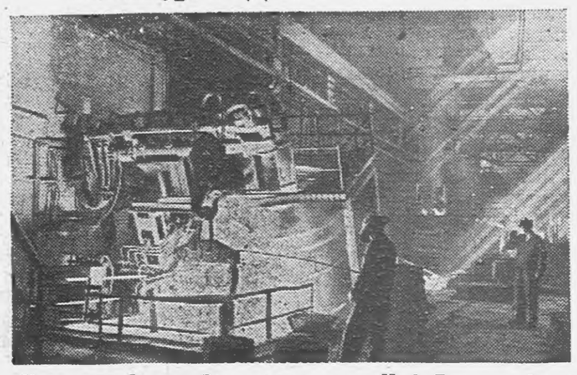

Московски область. «Электросталь» яхача И. Ф. Тевосяна цІерахча электрометаллургически завода цехашка чІоагІа социалистически яхь яьржай баха боагІача тайпара металлургий Денна накъа бахара тІехьа.

Заводерча болат лоаладерашка хьалхле йолаш лел социалистически яхь. Балха заданеш кхоачашъярах хоам беш бетта-бетта рапорт хьалха телараш уж ба.

Шу доладелча денз планал совгІа цар яьккха массехк эзар тонн болати эзар тонн кийча прокати латт цар чота тІа.

Сурта тІа: болат лоаладеча хьалхарча цехе. Электропечка чура нийса болат яьча Іочухецар.

Дика къахьег ялат чуэцаш

Гудермесски совхозе укх шера дІадийнача ялатех 80 процент совгІа хьекхаь а даьннад ишшта дика аьрда йистедоалаш а латт. Районерча къахьегамхоша гарггарча деношка ялат чуийцаь даккха аьнна, шоашта хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдарна доккха новкъостал ду раздельни способаца ялат чуэцаро. Деррига дІадийнача ялатех 60 процент раздельни способаца хьекхад. Ялат хьокхаш дика болх баьб трактористаша нн. Эсамбаевси Савицкеи. Цар шоай балха нормаш 200—220 процент кхоачашъю. Ишшта белгалбаьннаб лафетни жатка тІа болх беш бола нн. Нусханови, Асаеви, кхыбараши.

Комбайнера нов. Джамалханэвс хІара денна 280—300 процент кхоачашъю балха норма. Ялат хьокхаш а оардаш а хьалхара моттигаш яьхача жатка тІа болх беш болча нов. Савицкени Насулхановнеи Асаевнеи ишшта кхыбараштеи ахчан премеш тийннай, цул совгІа «Сийлен доска тІа» а баьхаб.

М. ЦУРОВ.

Юрта боахама балхаш шоай ханнахьа кхоачашдара тІехьа къовсам лоаттабу

Ялаташта оасардаь яьннай Урус-Мартановски районера «Красноармейски» совхоза 10-ча отделенен коллектив. Дог гІоздоккхаш, біарга ма хетта тоаенна латт отделенен кхашкара хьажкІаш, гидуэргаш, кхыйола культураш.

Отделенен коллектива хІанз хьалхашка эттар боккха лоархІам боллаш декхар да: ялат чуэцилга, хьайбашта доакъзар Іалашделга.

ДогІа сецаь кхашкара лаьтта ловсара доддашехьа, ялат чуэца болалу комбайнераш. Тіуно дисаь ялат комбайна ах хедерга мара хьакхийтад цар. Цунах комбайна бердах хьерча а далуш ялат мелла тІаьда даде а фийг ца бойташ цІена оард. Цхьаьнна го доаккхашехьа берригача хедерца чулаца йиш йолаш докъалу ялат. Хіаьта а, кІина юкъе дукха буц тІаяьннача метте комбайнеро ах хедерца мара хьакхац. Из гІулакх юкъе доаладаьд тха отделенен дикагІа болча комбайнераша Ибрагимов Мовлас, Мальсагов Тіаусас, Ахмадов Ахьмада, Козлов Виктора.

Ипттача методаца ялат чуэцаш доккхий толамаш доах цар. Масала, Ибрагимов Мовлас 4 дийнахьа 63,5 гектар ялат чуийцад. Цу тІара 1400 центнер совгІа ялат аьрдад до. Ибрагимов механизатор вола 28 шу совгІа ха я. Комбайнера Т. Мальсагов а 65 гектара тІара ялат чуийцаьд 4 дийнахьа.

Ялат комбайнашкара хьатта даьх. Дийтаь, цІендаь докъадаь мара паччахьалкхенна дІадахьийтад из. Комбайнашкара хьа дена ялат дегаш, цІендеш бригада я хьатта. Цхьан оагІорахьара ялат Іо доассадаь машина комбайна тІа яха иохаерзашехьа вокха оагІорахьара ялат дегача, цІендеча агрегата хьа кІал отт заготзерно ялат дІакхухьаш йола машина. Ялат дегаш, цІендеш йолча агрегато ялатий кІеж чуйолаю цун кузовчу. Цу сахьате етте йоал машина. Ялат дегаш, цІендеш дика болх бу болхлоша Закриева Калимата, Бакарова Яхас, Дудаев Вахас, Исаева Алпатос, ялат цІендеча агрегата машинисташа Судальцев Ивана, Фролов Алексейс дукхача кхыча болхлоша.

Догіа доладелча ялат кхухьача автотранспорто силос кийчьеча бригада новкъостал яу.

Говр-бьре лаккхал я отделене дІа йийна 2 бІаь гектар гарта йола «суданка» яха буц. Из буц хьекхаш, цу бацах силос кийчьеш я тракторист Ачаев Оалхазари комбайнер Тутаршаев Адами вола агрегат.

Агрегат силос хьакха йоалу. Цхьаннена тІехьа шоллагІа яр а йолаш хадданза кагьякхха суданка Іоухача комбайна лекхарга кІал хьаувт автомашинаш. Дика болх беш ва «самосвал» яхача автомашина шофер Муддал Іаьла. Хіара дийнахьа балха нормаш 200 процент совгІа кхоачашъю цо.

Деррига а дІа лаьрхІача массехк ди мара дац силос кийчьеш оаха болх бу. Планах 9,6 бІаь тонн кийчъе езача, тхо кийчъьнь даьннад 8,8 бІаь тонн гарта силось. Укх шера, шин шера совгІа кхоачам хургболаш силос кийчье а, ишшта гІожа доакъзар кийчде а лаьрхІад тха коллективо.

Планах 1 эзар тонна совгІа йол кийчъе еза тіа. Бакъда, 4 бІаь тонн совгІа мара кийчъьн-м даьннадац, цунах фермашка тІа эза аргІаш даь я 350 тонн. Йол махулла тІех Іалашъе тІерташ ба тха хьайбацу леладераш, болхлой, механизаторашеи.

А. ДЖАМБУЛАТОВ,
Урус-Мартановски районерча «Красноармейски» совхоза 10-ча отделенен управляющи.

Говзача специалисташа болх бу мастерской

Ахчой-Мартановски района «Лермонтовски» совхоза я мел эшаш йола станокаш а кхыйола оборудовани а йолаш, дика тоаяь говзача специалисташа ремонтни балхаш леладеш мастерской. (Заведующи нов. Пяхоленко Василий). Цу совхоза я 50-га кхоачаш автомашинаш, дукха трактораш, комбайнаш, кхыйола механизмаш а. Цу еррига техникана эшаш мел йола оатхалаш чехка тоайий дІалуш, шоай болх дика вІашагІбелла дІахьош ба мастерскера болхлой. Ялат чуэца доладелча денз къаьстта шоай болх дика тоабаь хІара бетта-бетта нормаш 160—180 процент кхоачашъеш хьабоагІа н.н. Спиридов Василий, электросварщик Джабраилов Лаьча, токарь Хаджиев Ахьмад. Цар шоай нормаш хІара бетта тІехкхоачашъярах кхаьннена а совхоза дирекцес сийлен грамоташ а совгІата лаьрхІа ахча а деннад царна.

Ишшта ший болх тІехдика лелабеш. 1958 шерара план 15 июне кхоачашъяь ва С-80 яхача трактора тІа болх беш вола нов. Лукинов Павел. Цо ший болх дика лелабарах Херсонски областа Береславски райисполкомо сийлен грамота а «Лермонтовски» совхоза дирекце совгІата лаьрхІа ахча а деннад цунна.

Къаьстта цу совхозе болх дика лелабарах белгалъякхха мегаргйолаш я Буковски ГЭС лелаю коллектив (заведующи ГЭС электротехник нов. Соколов Николай). Ше кулгалдеш бола болх цо дика вІашагІ-болларах а коллективо хІара бетта планах тІехкхоачашъярах а совхоза дирекцес сийлен грамота еннай ГЭС еррига коллективанна.

Шоллагіча ах шера шоай болх кхы а дикагІа тоабе аьнна шоашта декхар тІаийцад совхоза мастерске а ГЭС-е а болх беш болча берригача болхлоша.

В. БОГАТЫРЕВ.

Партийни вахар

Ялат чуэцача наха юкъера агитационни болх

Укх шера дика къахьийгад Ачхой-Мартановски района совхозий къахьегамхоша дІадийнача ялаташта гІулакх деш. Совхозий кхашка дика хьийкъад гурахьа дІадийна ялат, дог гІоздоах хьажкІий кхаша, ю дац баьца даараш.

Района совхозий болхлоштен механизаторашгеи хьалхашка хІанз укх сахьате хала а бехктокхаме а декхар латт—хьийкъа ялат хьекха чуэцари, из аьрда паччахьалкхенна дІадалари. Уж гІулакхаш сиха де дезаш да, хІанз догІаш делхаш ха хиларах халагІа а хул из болх бар.

Йоачан йоацача хана хІара минутах пайда эцаш ялат сихагІа чуэца дог айденна болх бергболаш ба хІанз района къахьегамхой.

Цу сийлен гІулакха тІаберзабаь ба укх сахьате совхозий парторганизацей а районе ерригача партийни организацен а наха юкъера политикан-кхетама болх.

Совхозий хІара отделенеи бригаде партен райкомо парторганизаторашт бахийтаб, парторганизацешка ялат чуэцаш боахкача наха юкъера агитационни болх мишта лелабе беза дувцаш агитаторий семинараш чакхъяьхай.

Наха юкъера агитационнии идеологическии болх кхашка бу хІанз, хІана аьлча берригa болхлой ялат чуэцаш боахк.

Лермонтовски совхоза 8-чеи 9-чеи отделеней хьатташка, бригадашка, комбайний агрегаташка гурба вайна агитаторашт. Цар токашка газеташ деш, «къахьегама листокаш», «молнеш», «сатирически листокаш» арайоах.

Шоай гІулакх дика довзаш ба Лермонтовски совхоза 8-ча отделене агитаторий болх беш бола комсомольцаш Исаев Махьмад, Стрельцова Раиса, Плавдаев Хьамид, Уварова Матрена, иштта кхыбараш.

Иштта болх дика беш ба цу совхоза 9-ча отделенен агитаторашн.н: Сусаев, Кирилова, Сидоров, Моисеев.

Лакхехьа белгалбаьхьа агитаторашт совхоза болхлоштa юкъе агитационни-кхетама болх барал совгІа, болхлошеи механизаторашеи тІаийца социалистически декхараш кхоачашдарна делабеча къовсама организаторашт а хинна болх беш ба. Мехка а республике а районе а ялат чуэцаш боахкача наьха дика балха опыт болхлошка дІайовзийт цар. Цу отделеней первични парторганизацей наха юкъера агитационни-кхетама болх дика вІашагІбелла хиларах районерча кхыча совхозашка а отделенешка а делачул дикагІа лел цар ялат чуэцара болх.

Ялат чуэцача хьалхарча деношка дика гІулакхаш карагІдувлаш болх барах 8-ча отделенена ССКП райкомен райисполкомен карара-кара тела ЦІе байраях еннай.

Ялат бахьан делабеш бола къовсам дІахо бахьа безаш ба. Ший ханна а доа ца деш а ялат чуэцар чІоагІа лоархІам болаш да, из кхетаде а хьинаре къахьега а декхарийла ба районера къахьегамхой.

А. ПАЩЕНКО,
ССКП Ачхой-Мартановски райкома пропагандани агитацени отдела заведующи.

Оаха денна дош нхоачашдергда

Курски областан ахархоша доладаь патриотически гІулакх дийцачул тІехьагІа тха района къахьегамхоша оттадир укх шера хьажкІай лакхара хьувкъамаш дахарга республикера берригa юрта боахаман къахьегамхой тІахьеха аьнна. Къахьегамхоша аьлар: «Вайна хІанна магац хьажкІай лакхара хьувкъамаш даха? Вай лаьтташ курски колхозий долчарел дикагІа да, ханоттам а дикагІа ба вайцига».

Уж уйлаш хьаллаьцар районерча комсомольцашен кагийча нахеи. Цу хана тханицга вІашагІъелла яр хьажкІаш делаю 14 комсомольски-кагирхой звенош. Курски ахархоша даь кхайкарал дийцачул, тІехьагІа оаха кхы а вІашагІъеллар керда 5 звено, йолаш хинна звеношт организационно чІоагІйир. Колхозашка кхыча участкашка болх беш хиннача дукхача кагийча наьха безам хилар хьажкІаш делаеча звеношца болх бе. Масала, ездови хинна Османов З., хиш деттача сетан болхло Османов Шамади звеношца балха баьхкар. Царгара хьокхам йийцар «Октябра 40 шу» яхача колхозерча Висалиев Лемас, Цацхаджиев Илеза, Гайрбековс. Комсомольски собране цар дехар дир хьажкІаш делаеча звеношца балха бахийта аьнна.

Колхозера хьайбаш шортта доаъарца Іалашдара декхар кхоачашдеш хьинаре къахьегаш я Ленина цІерахча колхозерча н.н. Эльтиев Хавре, Магомадова Аймата звеношт. Цар тІаийцар шоашта тІачІоагІъьяьча 17 гектара тІара 35 центнер тектара тІара йоаккхаш хьажкІаш яха. «Октябра 40 шу» яхача колхозерча звеноводаша н. Османов Зовр-смика, Абдурешедова Раис, Бойсуев Сайд-Махьмада шоашта дулалургдолчун лоархІам а баь кхы а доккхагІа декхар тІаийцар. тІачІоагІъьяьча 47 гектара тІара 40—45 центнер хьажкІаш яха.

Цу колхозерча къонача хьажкІаш делаярхоша шоай участкашка оасар дарал совгІа, 170 гектар гидуаргашта гІулакх даьл. Сарахьа кІезига-дукха салаІа баьлча аьлах холаш ду цар.

Цкъа шоашка «са мама лоІ оаш», — аьнна хаттар дича, цар беа а бенна аьлар: «ХІанз салаІа мукъацац тхо. Гурахьа ялат чуийца даьлча салоІаргда оаха».

Хіанз районе болх беш 19 комсомольски-кагирхой звено я, шоай участкашка оасар даь яьннай уж. Біарг сийрда боаккхаш, дог гІоздоаккхаш дика тоалуш латт хьажкІаш.

НГІАССР Лакхехьарча Совета депутат йолча Эльтиева Хавре звенон болх геттара дика лел. Районе хьалхара моттиг дІалаьцай цо, балха боарам 180—200 процент кхоачашбеш хиларах комсомола райкома вымпел я цу звенога.

Шоай участкашка хьинаре къахьегаш ва хІара къона болхло, цар де мел дезар дергда хьайбашта шортта доакъар хилийтарна, шоай дош кхоачашцарна.

БАКАРОВ МАКАЛ,
ВЛКСМ Курчалоевски райкома секретарь.

Наха юкъера политически болх айлуш боагІа

Ховш да наха юкъера политически кхетама болх дика вІашагІбелла, ховш делабеча балха толамаш дикагІа хулга. Цу гІулакха лоархІам беш лелабу Курчалоевски района партийни организацеша шоай болх. Тіехьарча хана холуш тоабеннаб районера агитационни болх.

Районе 12 агитколлектив я, царца 3 бІаь гаргга агитаторашт ба. Ялаташ чуэцача хана бергболча балха план оттаяьй партен райкома пропагандани агитацени отдело.

Ялаташ чуэцарен кхыдола юртбоахаман балхаш дареи социалистически декхараш дувцаш кхаш леладечеи тракторни бригадашкеи совещанеш яьй. Агитаторашца совещани яьй царна хьалхашка латта декхараш дувцаш.

Бригадашкеи кхайтІарча станашкеи района колхозникаша тІаийца декхараш тІадола вывескаш вІашагІъехкай, хьокхамаш тІадолеи сийлени досказ ший ханнахьа яздеш леладу. Кхашкара станаш Іалашъяьй плакаташца, книжкашца, газеташца, пенгазеташ хан-ханнахьа арадувла доладеннад.

Колхозникашта йийшай раздельни ялат чуэцара лоархІам бувцаш лекцеш, кхашка а хьайбаш леладеча фермашка а балхара мукъаболча хана къахьегамхошта концерташ увттае ух Культуран ЦІен агитбригада, кино хьокхилга лоархІам боллаш тоздаьд.

Организационни-партийни а, партийни-политически а болх тоабарах къахьегамхой хьинар а лакхденнад.

ДогІа делхаш хиларца балхаш дехала долаше а района цхьайолча колхозаша паччахьалкхенна ялат дІадалара план кхоачашъяьй, масала, Орджоникидзе цІерахча «ДоттагІал» яхача колхозаша 8 июле кхоачашйир ялат дІадалара планаш.

Района партийни организацен де кхар да, карагІдаьнна толамаш дІачІоагІ а даь организаторски а политически а болх айбар, партийни организаценнa хьалхашка латта сийлен декхар —ялаташ ший ханнахьа чуэцар — толамаш дахарца чакхдаьккхар.

М. ОСМАЕВ,
ССКП Курчалоевски райкома пропагандани агитацени отдела заведующи.

№ 13 йола „Агитатора блокнот"

ССКП Нохч-ГІалгІай обкома пропагандани агитацени отдело арахийцад № 12 йола «Агитатора блокнот».

«Агитатора блокнот» хьаделлалу А. Бардина язъяьча «СССР-а федарча флота ди» яхача статьяца. НГІАССР Министрий Советерча физически культурани флотеи комитета председателе нов. Скусевича язъяьй «физкультурника Европсоюзни ди» яха статья. Мехка а вай Нохч-ГІалгІай республике а физкультуран балха боламах йола цифраш бакъдараш доаладу автоpo.

«Пожнивни ялат дІадер — доакъара базан гучаяланза йола лоархІамера торо я» яхача статья тІа НГІАССР юрта боахаман министра заместителе нов. Попенкос дулх, шура, тха даккхар, фуъаш гулдар лакхдара декхараш дувцарца цхьана дувц пожнивни хьажкІаш дІаер доакъара чІоагІа база хьаяра боккха лоархІам болаш долга.

Агитаторашта а агитколлективашта кулгалдерашта а хьехам гуш я Грозненски района 1-гІа Май цІерахча колхоза первични парторганизацен бюрон секретаро нов. Шнышкос «Колхоза агитколлектив» аьнна язъяь статья. Цу тІа ювц колхозерча агитаторий балха опыт. Блокнота тІа я цхьайолча районий партийни организацеша беча наха юкъерча агитационни балха хроника.

Цу номер тІа агитатора корайоагІаргьа дунен мехкашта юкъерча гІулакхех къамаьл дарна эша материал, ССКП июньски Пленума решенех докладаш беседаш ярна эша тематика 1958 шера июль бетта беседаш ярна эша кхыйола материалаш.

ШИПУЛИН.

Іилмаш Іомадарца безам болаш

Тангиева Хьавас юкъера школа якхарах зрелоста аттестат хьайийца «химия» аьннача духьала оценка «5» латтар. Аттестата тІа из йоацаш кхы а «пятеркаш» хинна яле а къаьстта дукха езаш яр Хьавайна из оценка: Іалаьмате лукха дезар цунна из предмет.

— Вай Хьавайх цІи хеза химия хургьа, — яхаш, бегаш бора цунца деша баьгІача мехкараша.

Дукха дезар Хьавайна хими, цхьабакъда цо шорттига ший дега чу кхоабаш цхьаькха уйла а яр: зІаммига йийиг йолча хана деиз чІоагІа дукха безар цунна лораш. Дунен чу эгтара говзагІа а дукхагІа ховш а бола наах бар, йийига хетачох, лораш: чІоагІа ца могаш уллачар вирза а вийя, дІавохийтар говзача лоро саг. «Лор хургьа со, лор. Из чІоагІо цІаккха йоха а ергьац аз» — аьнна дагахьа уйла йора цо ше школе деша ягІача хана.

Хьавай уйла кхы а чІоагІъелар школе деша яьгІача шерашка шийна хими дезаделча. «Химии лорий болхи вІашагІкъаста йиш мичий. Со медицински институте деша йоде, сона дагалаттар кхоачашде йиш хургьа-ьх са», — аьнна чІоагІо йир Хьавас. Цу тІа ший йоІ лор хила безам болаш хилар могадир Хьавай нанас Сахара а. Иштта Хьавайх Карагандински медицински института студентка хилар.

Доладелар сакъердаме долча студентий вахара денош. Хьава хьинаре йолаелар медицински дисциплинаш Іомае. Къаьстта цунна дукха езаелар судебни медицина. Хьавас ше Іомае лаьрхІача специальностех дукха книжкаш дешар, студенчески Іилман обществе дакъа лоацаш а яр из.

Соахка Тангиева Хьавас Орджоникидзе Къилбаседан-Хіирий медицински институте деша хьалъеьра. Укхаза Хьава нийсъелар дукхача тайп-тайпарча къамий студентий дезала юкъе. Хіара студент — эрсе, хІире, нохчо, гІалгІа, гурже — ший новкъоста, группан, курса сий лорзде гІерташ вар.

Чакхдаьлар 6 шу. Хьава медицински институт яьккха яьлар. Цун диплома тІа латташ йола оценкаш «4», «5» яр.

Мича яха езз хІанз? Института дирекцес могадарах а ше раьза хиларах а Хьава Орджоникидзе медицински институтерча ординатуре деша юхе Іийнай. Даьхенна дукхагІа пайдане хчлар духьз берригa ший низ, берригa ший яхар Іилманна дІадала лаьрхІад гІалгІай йоІо Тангиева Хьавас.

Никъ гІоза хилба хьа, Хьава!

М. ИБРИЕВ.
Сурта тІа: Тангиева Хьава.

Цо ферман болх тоабир

Соахка ше цІа кхаччарца Урус-Мартановски районерча «Красноармейски» совхоза 5-ча отделенен № 2 йолча шурий-товарни ферме доярка балха эттар Музаева Совдат.

Из балха эттача хана ферман болхлой къахьегама дисциплина эсала яр, доахан шура кІезига лора. Балха а этта доаханна гІулакхде, детта ше йолаенна дукха ха ялалехьа, дикача балхаца белгалъяьлар Совдат. Совхоза а отделенен а хьалхлелелаеранта дайзар Совдата хьинар. Цунах ферме йоккхагІа йола доярка йир.

Шерра социалистически яхь йоаржайир Совдата доярканта юкъе. Цунца болх тоабелар, доахангара шура дукхагІа якьха баьлар. Совхоза а отделенен а хьалхлелелаерашца шурий-товарни ферман заведующи йир Совдатах.

Къахьегамхоша Музаева Совдата хьинарерча кахьегама бизза мах бир: Из Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета депутаталла хержар.

Хіанз, дикка тоабеннаб ферман болх: С. Музаева заведующи хилалехьа, сохка укх хана хинначунца йийсийча шозза дукхагІа лу доахан шура, шиъ-ах дукхагІа кийчдаьд доакъар.

ГЕТТО.

Кхоачашде тІаийца декхараш

Первомайски района Ленина цІерахча колхоза шурий-товарни ферме укх деношка итогаш яьй ах шера делаяьча социалистически яхьа. ТІаийца декхараш чакхдаха къовсам а лоаттабеш, шура дукхагІа йоаккхаш а Іаьсашта гІулакх деш а коллективо дика толамаш даьхад.

Беттача Іаттагара планах 1200 литр шура якьха лаьрхІача 1700 литр шура якьха декхар тІаийцад ферман коллективо. Ах шера хІара беттача Іаттагара 580 литр шура яьккхай, царех 310 литр шурий дукхьал майи июньи бетташка яьккхай, хІаьта къонача доярканта н.н. Евлоева Фадимана, Тимурзиева ПятІамата, Евлоева Хьалимата, кхы дукхачар а хІара беттача Іаттагара 700—800 литр шура яьккхай.

Дика гІулакхаш карагІдаьннад Іаьсий хьалкхедеча а.

Іаьсий леладеча Попович Марияс хьахинна Іаьсий дерригaш хьалкхедаьд, хІара дийнахьа-бус 600—800 грамм цар доазал сов а доакъхаш.

Ферман коллектива дика гІулакхаш карагІдаьннад доахан кхоабаши царна гІулакх деши цхьоагІо йолаш а дика а болх барца. Укхаза доахан дажа доладеннача хьалхарча деношка деиз. цу сахьате доладеннад уж бийсанна доажаделга а даьгІенаш лерттІа пайда эцаш лелаелга а. Доахан деттара а царна гІулакх дара а режим толха ца еш болх лелабаьб. Эгтара хьалха из гІулакх дІадоладаьр ва Дзейтов Къуберса яха Іу.

Ферман коллективо доаханна гІулакх дешшехьа а кхинаре дакъа лоац доакъар кийчдарна а. Хіанзале кийчъяьй 600 тонна силос, хІаьта йиззача сухалца лелаш ба йол хьакхара болх а, цох токхораш а холаш а деш. Хьалхашка латташ дола декхараш кхоачашцар бокъонца кара а лаьца, доладаь из дика гІулакх йистедакхха деза.

Химически завода 2-гІа очередь йолаялийтара духьа

Грозненски химически завода болхлой бехктокхаме ха я хІанз латтар — синтетически этилови спирт дерцдола завода цехаш болх бе йолаяла кийчъеннай.

Синтетически спирт хьадарна эша катализатор дерцдола 91-гІа цех, этилен хьаду 1—12 цех, бедал кийчъеш йола цех, кхыяраш кийча я болх болабе. Кийчъенна йоалаш латт спирт хьадеш хургйола цех а. Хіанз цига йистедоалаш латт рентгификоугольни колонкашта режим оттаелга.

Спиртовой группан массайолча цехашкара аппаратчикаш, машинисташ, компрессорщикаш, лаборанташ, инженераш, техникаш, технологаш завода шоллагІа очередь сихагІа йолаялийтара духьа хІанз шоай болх сменни графиках а оттабаь, междаьттан газех химически продукташ еш йолча чоалханеча технологен болх беш ба.

Хіанз, 91-гІеи, 1-12-гІеи, 50-гІеи, кхыйолеи цехаш болх бе йолаенначул тІехьагІа, йолаялийта езаш я газ екъаш йола 7-гІа цех. Эгтара йоккхагІа а, керттера а йола цех я из шоллагІча очередах. Из цех йолаялийтарна тІабихьаб коллективо хІанз ший берригa низ. СихагІа цу цеха болх вІаштІехьабаккхара духьа массехь воскресник даьд, 4-ча СМУ комсомольски организацеси (комсомольски организацен секретарь нов. Башкин), химически завода комсомольски организацеси (секретарь нов. Кирмосов).

4-ча июле партийни собранес баьча соцамах 120 саг совгІа коммунисташ бар воскресниках цеха территоре тІара нуьхаш дІайоахаш, корпусаш цІеньеш, траншеяш чу гІум ехкаш, оборудовани цІеньеш, кхыдола балхаш деш.

Синтетически спирт хьадеи йола завода шоллагІа очередь сихагІа йолаялийтар шоай керттера дехкар лерхІашн, цунна эша кийчо еши я коллектив хІанз.

А. ПУХОВИЦКИЙ.

Нхоачамбоацараш дІадаьхад

Дика ялат кхедаьд «Октября 40 шу» яхача совхоза Кантышеверча отделенен къахьегамхоша. Из ялат ший ханнахьа чуэца юртбоахаман къахьегамхой эгтара доархІамегІа дола дехкар хилар кхета а деш, кхоачамбоацараш юкъера дІа а доахаш, кийчо еш йоал отделенен коллектив.

Юрта гаьна йоацаш кхашкара аьрда ялат паччахьалкхен дІадала цІенде кийчъяь йоккха хьетт я. ДІадахача 1957-ча шера цитара цІенош тоацаь ца хиларах болхлой сарахьа цІа а ухаш духха ха йовш, эшача хана хьатта болхлой ца нийслуш моттигаш хулар. Цига ах тонн увзаш дола зІамига тараз мара дацар, цо пайда боацаш дукха ха йоайора.

Уж кхоачамбоацараш дІадоахаш чІоагІа къахьийгар отделенен коллективо. Хіанз 10 тонн увза тараз оттадаьд, складаш дика тоаньй, болхлошта бийсаш яха а салаІа а моттиг кийчъяьй.

Дика къахьегарца белгалбаьнна ба плотникаш н.н. Евкуров Мухьмад, Хучиев Бахьаудин, тоншар хьоахаш йола Чумакова ПятІамат. басараш хьокхаш йола Дударова Маликат иштта кхыбараш а.

ОСМИЕВ ЯХЬЬЯ.

Химически говзал нахага кхачийта

Дарегіа а, чІоагІа а, атта а материалаш

Полимераш яьхача хІамаех дола дувцар

КХ ГАРГАРЧА шерашка пластмасса, синтетически хьоаса, кхыйола синтетически материалаш а царех хьаеш йола хІамаш а бахача нахан промышленностан кхоачам боллаш ергйола низбола химически промышленность хьае аьнна декхар оттадаьд Коммунистически партес.

Пластмасса, синтетически хьоаса, каучук полимерни соединенех йола хІамаш я. Мономераш оала моллагІа йола молекулаш эзараш а итташ эзараш а химически наькъаца вІаштІехьа-тІехьа вІашагІкхетарах хьахула Іалаьмате йоккха малекулаш я полимераш.

Полимерий йІаьха молекулаш вІаши тІаувзара янзо вІашагІъехка я, молекула йІаьхагІа мел хул, боккхагІа лоархІам а болаш. Из бахьан долаш моллагІа йолча температурах мономераш газаш коачали яле, полимераш гази коачали а йоацаш, чІоагІа хІамаш я. Лакхха температура оттайнча полимераш коачлу. Из бахьан долаш, полимерни материалаш хьаштдолча формах е а, лоалае а, цу тайпара дола кхы хІама де а йиш йолаш я.

Цу морча дукхагІа йолча материалий къаьстта йола эргало латт уж дукхача тайп-тайпарча гІулакхашта лаьрхІа дІаяхийта йиш йолаш хиларах. Масала, искусственни кІувх-полиамидех даьтта хьакха ца деза шестернеш, подшипникаш, машиний кхыйола оатхалаш еш санна, эгтара йидкъагІа йола капрона пасташ а е йиш я. Искусственни кІув — поливинил-хлорид бохийт кабелаш деча дашана меттел а наха дукха эша хІамаш еча а (плащаш, тайп-тайпара бос бола накидкаш, наьхьара а цІокана а меттел).

Халкъа боахама боккха лоархІам болаш да металлаш полимерни материалашца хувцар. Химически промышленносте а промышленносте кхыча доакъошка а йолча аппаратуре дода кислоташтa духьал отталуш дола болаташ а даш а дика хувцалу полимерашца. Пластмассас хувц цІаста, никель, бронза, тайп-тайпарча хІамашцара кхыйола бос бола материалаш. Полимерни материалашца аьшк хувцаро боккха пайда лургба. Масала, хьаэцаргьа вай полиэтиленах е кийчъеш йола хий дехка турбаш (мехкдаьттан газех Грозненски химически заводе ергйолаш я полиэтилен). 200—250 градус температурах турбаш е Іалаьмате этта а дарегІа а да, заводе меттел зІамигача агрегаташца дулургдолаш а да. Ше къаьстта цу гІулакха яьча «комбинашта» полиэтилена порошок тІайотт, ше йоддашехьа турбаш ю цо, сангараш а йоах, лоала а еш, турбаш вІашагІа а ехк, цу гІулакхаца хий дуллилга чехка вІаштІехьа а доаккхаш. Уж турбаш мукхайьлаш, чухьа ша барах лелхаш.

15—20 шу даьлча полимерни материалий производство металлаш лоаладар санна гулакх а хинна дІаоттаргда ала йиш я. Уж материалаш еш химически мехкдаьттани промышленносте лоархІам горнорудни металлургически промышленноста металлай производствон бар санна хургба. Нагахьа санна тъъестлагІча біаьшеренах Іанареи электричествони біаьшере оале, тъъоалагІа біаьшера атомни энергени полимерни материалийн біаьшере а хинна дІаэттай.

Полимерех пайда эцара наькъаца хьаяьй армированни пластикаш оала (цхьа материал механически наькъаца вокх материалах тохаш чІоагІъяр — армировани яр да) керда конструктивни материалаш хьаяьй, синтетически кІув чуболийта кизга хьоаса — стеклотекстолит а беш. Из чІоагІа а хьалъэйийча ей йола материал машинашта оатхалаш ю металлаш хувцаш я. Армированни пластикех автомашиний кузоваш е опыташ еш латт. Машина ей хургьа цунах кузов йича.

Армированни пластмассах зІамигача кемай корпусаш, моторни боташ, самолетийн станокийн оатхалаш ю. ТІехьа тІайоагІача хана цу материалах доккхача кемай муьх юаргйоаца корпусаш хьае вІаштІехьа дала мег. Пластмассах, органически кизгах, кхыча материалашца вІашагІаийнача цар комбинацех хьаяь 120.000 оатхал я «ТУ-104» яхача самолетаца.

Фенольни кІувнах (фенол Грозненски химически заводе хьаду) яьча, металл лоаладеча эшача коркови формаша къахьегама овсарле лакхъю. металла расход кІезигъю, формовочни материалий расход 7—8-за лохъю. Полимерех кордни хьоаса а (корд — автопокрышкаш еча дохийта чІоагІа гата да) самолеташка, автомобилашка дІадолха ше къаьстта дола каучукаш а хиларах тарра пайда эцар халкъа боахама Іалаьмате боккха лоархІам болш да. Шинаш еча каучук керда синтетически материалаца — полиуретанаца хувцаро шинаш йоаккха ха 3—4 йІаьхьергьа, автомобило йоаккхача хана гарга кхоачийташ йІаьх а ергьа. Коксобензольни а нефтеперерабатывающи а промышленноста продуктех яь уретанови шинаш е тІонаькъах а е йоккхача шелалах а кхерац.

Электротехнике, радиотехнике, реактивни технике, локаце кхычарца хувца йиш йоаца материалаш а хинна дІаовтташ латт дукха полимерни материалаш. Пластмассах яь дика изоляционни материалаш а кхыйола хІамаш а кхоач кердача энергетически техникага — генераторашка, трансформаторашка, передачан линешка, и. кх. а. Кремниевой наькъаца пластмассах яьча электродвигателе обмоткай изоляцес торо хулийт цучу кхы а дукхагІа тоб чухеца, двигателе боарам лакх а ца беш, лоархІам боллаш цун мощность лакхъе а. Иштта хьалашка моллагІа йола изоляци чехка йохаргьяр.

Строительни технике ди тІехьа дукхагІа лоархІам лакхлуш латт синтетически высокомолекулярни материалий. Технически хьакъехьа йизза мегаргйолаш я цу гІулакха армированни материалаш. Хил 10—20-за яйгІа а, йІовхал кІезига эра йоалийташ а, тоъъал чІоагІа а йола пенепласташ цІеношта йовкъаш йохкаш дика материал я. Яйча пенепластах даьча цІеноех Іалаьмате дика кхай тІара станаш хургьа. Пенепластах хи юхе гІоргдоаца катераш де доладаьд. Гатана меттел дІагІоргба пластикех баь бидкъа, тІоада ца беш а бай а бола морд. Синтетически пенематериалех ду дайга метташ, барзкъашта чухьа тоха дІайха подкладка.

Кхачан промышленносте а торговле а дукхха юкъе йоалаергьа полиэтиленови мордахь яь расфасовочни зІамига тара. Цу мордах даь тІормигаш Іалаьмате дика хургда чехка талхара тІера йола продукташ юкъе ехка, уж ца талхийташ лоаттае. Шура чуйотта полиэтиленах яь шушаш Іоакъаьнгах яьча шушашта метта хургьа. Пластмассах ергьа ящикаш галеш и. кх. хІамаш а. Консервни промышленносте металлаш кизгани метта гІоргьа пластмасса.

Продукташ дІа-юха кхухьаш а уж дІаоттаяь лоаттаеча а боккха лоархІам болаш я теплоизоляци. Холодильникаш еча дукха юкъе йоалае еза пенопласташ. Цар удельни кІезига дозал да, коачъенна газаш чулоаттаю чоалханера а маьха еза а пхьегІа хувца йиш йолаш, йІовхал чакх ца йоалийташ я пенепласташ.

Полимерех боккхача лоархІамера хІама хулаш латт юрта боахаме. Ультрафиолетови зІанараш чакхъюьлийта полиамидни, полиэтиленови, териленови морд парникашка кІизгана меттал гІоргба, цунца парникаш тІера къовлилга аттагІа а маьха дарегІа а хургда. Пластически материалех баь Іалаьмате биткъа, чІоагІа морд ирригацена юкъе боалабергба (хий тохача а хий дуллача а), айдича а маьха а деза долча брезента, кхы цу тайпара йолча хІамай метта гІоргба.

Мехкдаьтта дІа-юха кхухьа контейнераш е йиш я пластмассах. Мехкадаьтта хи тІа гІолла дІадахьа йиш хиннаяц мехкдаьтта кхухьача кемаца мара. 0,8 миллиметр мара сома йоацача материалах яьча контейнерашца хи тІа гІолла дІа-юха кхахьа йиш я мехкдаьтта. Юкъе Іургаш а доахкаш яьча контейнера йовкъаша чІоагІа лоаттаю уж. Контейнер хьалъюзаш а йоассаеш а ше къаьстта яь клапанаш я. Танкер дезаргдац. Форда тІа мехкдаьтта дІа-юха кхухьача контейнера чу 8000 тонна гІоргья. 60 метрал йІаьхагІа я из. Плоташ тІехьа дийза лийннача зІамигача пароходо мехкдаьтта, бензин феткен, кхыйола нефтепродукташ хил яйга я, цудухьа контейнер хила Іочу а гІоргьяц.

ДІа-юха кхухьаш транспортаца лелаяь Іергьяц кІаьда резервуараш. Мехкдаьтта дІаоттадаь лоаттадеш а хургья уж. Йоккха йоацача грузовийо цхьан вышкагара вокх вышкага хьоргья цкъа хьошшехьа массехь контейнер. Аьшках яьчул иттаз ейгІа я кІаьда резервуар.

Тайп-тайпара йолча искуственни синтетически материалий производство шеръяро укх гаргарча хана нефтяникашка торо хулийтаргьа кІаьдача резервуарашка мехкдаьтта дІаоттадаь лоаттаде. Мехкдаьттан бедалах а коксохимически промышленноста продуктех а хьаштдола тайпа пластмасса а каучук а юлургьа Грозненски химически заводага.

А. СЕЛЕЗНЕВ,
химически Іилмай кандидат, Грозненски мехкдаьттан института органически химен кафедра заведующи.

Шоай керттера декхар ялат сихагIа чудерзадар лерхI

Укх шера март бетта мара вIашагIалхаш Сунженски районе Орджоникидзевская яхача станицера Авто-транспортни контора. Цхьабакъда, цу кIезигача хана бахача наха а районни предприятетта а эшаш дола дукха гIулакхаш даьд пун коллективо. Цу конторан машинаш я Назрановскии Сунженскии районий дукхача юрташкара нах дIаюха яхувьаш, юртбоахаман а производственни а грузаш дIа-юха кхуьаш.

Предприятен доалахьа ерриге а 113 автомашин я. Царех 86 машин хIанз укх сахьта эггара лоархIамегIа дола гIулакх—ялат чуэцари паччахьалхенна дIадалари Iалашдеш я, хIаьта, вожаш цхьаьца балхаш деши бахача наха эша гIулакхаш деши я.

Сунженски районерча XX партсъезда цIерахчеи, «Путь к коммунизму» яхачеи, XIX партсъезда цIерахчеи, «Победа» яхачеи колхозашкара ялат чуэцаши из паччахьалхеи амбарашка дIакхухьаши я хIанз конторан коллектив.

Машинаш эггара дукхагIа я XX партсъезда цIерахча колхозе ялат чуэцаш бола шофераш Чечоев Мусий Мехьтийн Годой Салан-Гирин. Цар болх беча машина балха норма массаза а 150—160 процент хул. Нов. Чечоев Мехьте шин дийнахьа комбайнашта кIалхара ялат хьатта тIа хьа а дера, пул совгIа, 280 центнер паччахьалхенна дIадала дIа а дихьар. XIX партсъезда цIерахча колхозо нов. Чечоевна а деннад дика болх барах ахчан совгIат.

Дика болхлой лоархIаш ба шофераш н.н. Хашагульгов Мувсан Салан-Гирин, ремонт ечара слесарь н. Чернови, жестянщик н. Давыдови, сварщик н. Беседини, ишта кхыбарани.

Цхьабарт болаш, дика къахьегама дисциплина йолаш йолча коллективо мишта болх бе лерхI хьахьоьх цо тIаийдача декхараша:

хIара дийнахьа йола ялат даккхара план 150 процент кхоачашъяр,

наькъ тIа машинаш талхаши, къахьегама дисциплина лаьгIъешши дола гIулакхаш ца хилийтар,

нормах доагIачох 1 процентал кIезигагIа доаш доагам кходар,

ялат ца дойташ чудерзадар,

автомашинаш дикеи цайохийташи лелаяр.

Уж декхараш кхоачашдулургда ала йиш я коллектива балхо тахан цхьахьувкача гIулакхех.

З. ДАУРБЕКОВ.

Огородаш лелаераша шоай декхараш кхоачашдергда

Урус - Мартановски районерча «Красноармейски» совхоза 10-ча отделенен огородий бригадаца болх беш 111 сар ва. Цар гIулакх деш 155 гектар огород я. ХIара гектара гIара планал шозза дукхагIа кабуц, помидораш, нарсаш, столови свеклаш, хохаш, марковкаш кхийола культураш яха аьнна дош деннад коллективо.

ХIанз дIаяха йоазлаьй овощаш. Масала, отделенен огородникаца паччахьалхенна организацешка хIанзнех а еггай дукъха тоннаш кабуц, нарсаш, помидораш, свеклаш, морковкаш, кхийола культураш.

Огородаш дика хьунъъаро хьахьоьх коллективага ше денна дош кхоачашдулург хилар.

Бригада коллектива юкъе диъа къахьегаш ба Дагаева Зулпайин Федушкина Аннеи звеноштара болхлой. Царца ба хIара дийнахьа шиншиша норма йоахь йижарий Дагаева Жанати Нахапуи, Воронкова Евдокия, Бегаева Пирдос, Махмудова Тумаш, Дупаева Зулпай, кхыбараш.

Бригадан коллектива къахьегама дисциплина дика латт. Болхлоштен звеноштен юкъе социалистически яхь лелаю. ХIара дийнахьа бьча балха лоархIам а баь, шоллагIча дийнахьа Іуйрийна хьал тох гургдолча моттиге бьча балха проценташа, даькхка алашийн. Цу гIулакхо болхдой хьинар айду, царга болх дикагIа байт. Иудухьа, учетчика Бегутина Валентинас дика лелаю учет.

Бригадан коллективо доаха толамаш болхлой цхьабарт болаш, агротехнически бокъонаш кхоачашъеш, балха учет дика лелаеш хилларца да. Коллектив ше тIаийцаь декхараш тешаме кхоачашдергда, хIана аьчча, уж кхоачашце торонаш я тха.

Х. АСЛАХАНОВ.

Шура яккхар дикка лакхдаьд

Партеси правительствоси сагасик шурен, даьттеи, ялхи даккхара Американ вIашагIкхийттача штаташта тIехьакхе, аьнна, оттадаь декхар кхоачашдаьр тIехьа дикка хьокхамаш даьхаш Урус-Мартановски районерча «Красноармейски» яхача совхоза 10-ча отделенен шурий-товарни фермай коллективашка.

№ 2 йолча шурий-товарни ферман доаркаша Асуханова Майсас ше гIулакх деча хIара Іаттагара 1096 килограмм шура яькхай дIабахача кIх бетта. Иштта дика болх баьб ше гIулакх деча хIара беттача Іаттагара 1012 килограмм шура яькхача Эдельханова Альпатос а.

Фермай коллектива болх дика вIашагIоллаш хоьш, хьайбашта де деза гIулакх дика довзаш ва № 2 йолча шурий-товарни ферман завелующи нов. Шаипов Іалаудин.

Дика болх бу № 1 йолча шурий-товарни фермерча доаркаша а. Доа. ХIара котамгара 76—80 фуъ гуздаьд фермерча болхлоша. Цу ферман оалхазаршта гIулакх дика деш, царгара пайда дукхагIа эцаш хьаьоагIа н.н. Степанова Аннеи, Сафронова Аннеи.

Къаьстта дика тоабаь лелабу колхозе хьайбашцара болх. Дика тоаьь баьаш я, гIулакх де нах ба. Уж деррига гIулакхаш дика хиларах доахангара бокхха пайда боал колхоза. Фермерча доаркашта юкъе 1958 шу доладелча хана деиз хьалхле лелаеш хьайоагIа доарка Зверева Анфиса. Цо хIара беттача Іаттагара 6 бетта яькхай 2043 литр шура. Цул дукха тIехьа йисаш доарка Тюгулева Клавдия, цо 6 бетта яькхай 1845 литр шура.

Боахама мел эшар колхозе хиларах 1957 шера берригача боахамо колхоза бенна пайда бар 7 миллион сом ахча. Укх шера из пайда кхы а лакхлургболаш ба колхозе, хIана аьчча дика хьийкъа ялат а сомий бешамаш а; иштта кхы бокхха пайда луш дукха боахамаш а колхоза хиларах.

М. ШНЫПКО,
колхоза счетовод.

Дика тоабенна боахам бола колхоз

Грозненски районе 1-ча Мая цIерах йолча колхоза боахаман шоай доалахьа долаш боахама мел эшар да, паччахьалхенгара ийца шоай дукха механизмаш а я. Цу колхоза хIанз дика хьийкъа латташ ялат да. Из ший ханнахьа ца дойташ чуэца гIерташ, шоай низ кхо ца беш къахьегаш боахь хIанз берригa колхозникаш. Чуэца безаш хинна 948 гектар муко хIара гектара тIара 26,6 центнер а йоаккхаш ший ханахьа чу а ийца паччахьалхенна дIабенна баьннаб колхозникаш. ХIанз 14 комбайнаца чеккха чуэцаш латтача кIин хIара гектара тIара 13 центнер совгIа кIа а доал. Колхозе ялат чуэца доладелча денз комбайнерашта юкъе дикагIа лоархIаш ба н.н. Къратыгин Дмитри, Белаевский Сергей. Цар чу а ийцай аьрда а аьрдай хIаране 135—140 гектар. Царел тIехьа ца бусаш шоай болх дика лелабеш ба н.н. Абдурахманов Товен, Токашев Салмани. Цар хIара денна тIеххоачаштъю шоай нормаш.

Иштта дика тоабаь ба цу колхозе коалIарча оалхазарий ферман болх

Шурий-товарни фермай дикагIа бола нах

1958 шера 1-ча январе денз 1-ча июлага кхаччалца 1400 а кхы совгIа а килограмм шурий хIара Іаттагара яькха НГIАССР шаьрача ядача колхози доаркаш

Кугаевских Т.—«Сунженски района «Путь к Коммунизму» яха колхоз 2793
Колесникова Л. Сунженски района «Путь к Коммунизму» яха колхоз 2462
Безреброва Е. Сунженски района «Путь к Коммунизму» яха колхоз 2293
Тройдакало Н. Сунженски района «Путь к Коммунизму» яха колхоз 2228
Гулаева Т. Шелковски района Сталина цIерах йола колхоз 2163
Авилова Е. Шелковски района Сталина цIерах йола колхоз 2098
Харченко З. Сунженски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1845
Изотьева В. Сунженски района «Путь к Коммунизму» яха колхоз 1826
Пащенко А. Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1793
Лущикова А. Сунженски района Кирова цIерах йола колхоз 1780
Куценко Л. Сунженски района XIX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1770
Никифорова М. Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1759
Лонговая М. Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1743
Локтева М. Наурски районе Ленина цIерах йола колхоз 1743
Колесникова Ю. Грозненски районе «Новый быт» яха колхоз 1738
Гребенченко Г. Сунженски районе «Победа» яха колхоз 1707
Сигарева Н. Сунженски районе XIX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1701
Урсова В. Малгобекски районе «Кавказ» яха колхоз 1682
Кузнецова Т. Грозненски районе 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1678
Кучина М. Наурски районе «Октябран 40 шу» яха колхоз 1673
Ходячих А. Сунженски районе Кирова цIерах йола колхоз 1670
Комаренко П. Сунженски районе Кирова цIерах йола колхоз 1668
Дроговозова Ф. Грозненски районе 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1666
Бычкова А. Наурски районе «Октябран 40 шу» яха колхоз 1652
Сдобникова Е. Сунженски районе Кирова цIерах йола колхоз 1635
Плысачева Ю. Сунженски районе Кирова цIерах йола колхоз 1630
Куценко О. Наурски районе «Октябра 40 шу» яха колхоз 1629
Старосельцева М. Сунженски районе XX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1617
Каноба И. Грозненски районе «Аргун» яха колхоз 1608
Игнатенко Ю. Грозненски районе 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1605
Кузнецова П. Грозненски районе 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1601
Короткина М. Наурски районе «Октябран 40 шу» яха колхоз 1600
Фоменко В. Грозненски районе 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1592
Журба В. Грозненски районе «Аргун» яха колхоз 1591
Оприйо Сунженски районе XIX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1590
Игнатенко Е. Сунженски районе Кирова цIерах йола колхоз 1590
Никитенко Н. Наурски районе Ленина цIерах йола колхоз 1590
Хажева В. Наурски районе Ленина цIерах йола колхоз 1589
Амриева Л. Сунженски районе «Путь к Коммунизму» яха колхоз 1586
Ткачева Г. Наурски районе Калинина цIерах йола колхоз 1572
Гобозева А. Наурски районе «Россия» яха колхоз 1571
Маркова Н. Сунженски районе Кирова цIерах йола колхоз 1570
Кейманова Н. Сунженски районе Кирова цIерах йола колхоз 1570
Касьянова А. Сунженски районе XX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1570
Микулина М. Грозненски районе «Новый быт» яха колхоз 1567
Колчинова М. Наурски районе «Россия» яха колхоз 1566
Тельчук М. Грозненски районе «Аргун» яха колхоз 1565
Гончарова В. Грозненски районе «Новый быт» яха колхоз 1565
Турзой М. Сунженски районе XIX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1551
Евсенина А. Грозненски районе 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1551
Мацола В. Грозненски районе «Новый быт» яха колхоз 1550
Дохненско Т. Грозненски районе 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1544
Петухова А. Грозненски районе 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1544
Кузнецова А. Сунженски районе XIX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1537
Траневская И. Наурски районе «Россия» яха колхоз 1536
Арабатья А. Сунженски районе «Путь к Коммунизму» яха колхоз 1533
Григорьева Р. Грозненски районе 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1526
Черкашина Л. Наурски районе «Россия» яха колхоз 1526
Чабанова М. Наурски районе «Октябран 40 шу» яха колхоз 1525
Пирогова Е. Сунженски районе «Победа» яха колхоз 1518
Кудрявцева Е. Наурски районе Ленина цIерах йола колхоз 1513
Атаманченко А. Наурски районе Ленина цIерах йола колхоз 1513
Хриткина М. Наурски районе «Октябран 40 шу» яха колхоз 1510
Хриткина Н. Наурски районе «Октябран 40 шу» яха колхоз 1507
Глобенко Р. Грозненски районе «Аргун» яха колхоз 1507
Шилкина Р. Сунженски районе «Шеча Эскара» цIерах йола колхоз 1503
Колпикова А. Грозненски районе «Новый быт» яха колхоз 1500
Иванова А. Сунженски районе «Шеча Эскара» цIерах йола колхоз 1496
Кистень М. Наурски районе Калинина цIерах йола колхоз 1492
Шенцева Н. Наурски районе Ленина цIерах йола колхоз 1491
Черникова О. Наурски районе Ленина цIерах йола колхоз 1489
Дудко Г. Сунженски районе XX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1488
Белозерцева Е. Наурски районе «Октябран 40 шу» яха колхоз 1487
Носова А. Сунженски районе «Путь к Коммунизму» яха колхоз 1487
Пирогова А. Наурски районе «Красное Знамя» яха колхоз 1486
Тищенко А. Шелковски районе «Коминтерн» яха колхоз 1485
Адамова Е. Грозненски районе 1-ча Мая цIерах йола колхоз 1482
Рыжкова К. Сунженски районе XIX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1481
Газаева Т. Сунженски районе XIX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1480
Абрядина Ю. Наурски районе «Россия» яха колхоз 1474
Анисимова М. Малгобекски районе «Кавказ» яха колхоз 1466
Голахина Е. Сунженски районе Кирова цIерах йола колхоз 1465
Стороженко Н. Шелковски районе «Путь к Коммунизму» яха колхоз 1465
Санадская Ф. Наурски районе «Октябран 40 шу» яха колхоз 1460
Нагуманова Г. Каргалински районе «Красный Пахарь» яха колхоз 1458
Глущенко Р. Грозненски районе «Новый быт» яха колхоз 1458
Шестопалова П. Грозненски районе «Новый быт» яха колхоз 1453
Скрытникова Сунженски районе XIX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1451
Фиалко В. Сунженски районе «Шеча Эскара» цIерах йола колхоз 1450
Володина Т. Сунженски районе Кирова цIерах йола колхоз 1450
Зерщиков И. Сунженски районе Кирова цIерах йола колхоз 1450
Кобцева М. Наурски районе «Октябран 40 шу» яха колхоз 1449
Никитина Л. Наурски районе Ленина цIерах йола колхоз 1442
Епифанова Н. Наурски районе Ленина цIерах йола колхоз 1439
Яковлева Е. Сунженски районе Кирова цIерах йола колхоз 1430
Гудзенко М. Сунженски районе «Победа» яха колхоз 1427
Есипова В. Сунженски районе Кирова цIерах йола колхоз 1427
Соловьева Н. Наурски районе «Красное Знамя» яха колхоз 1425
Долгова А. Сунженски районе «Победа» яха колхоз 1407
Новикова Ю. Сунженски районе Кирова цIерах йола колхоз 1400
Краюшкина П. Сунженски районе Кирова цIерах йола колхоз 1400

1958 шера 1-ча январе денз 1-ча июлага кхаччалца 100 а кхы дукхагIа а килограмм шура хIара Іаттагара яькха НГIАССР лоаман районе онаГа123 -с4 колхози доаркаш.

Магомадова К. Веденски районе К. Маркса цIерах йола колхоз 1620
Ажанаева Ш. Веденски районе «Победа» яха колхоз 1500
Зубайрова З. Веденски районе К. Маркса цIерах йола колхоз 1423
Такамаева У. Веденски районе «Победа» яха колхоз 1400
Тахабалова Д. Курчалоевски районе Ленина цIерах йола колхоз 1400
Ахбулатова А. Советски районе «Октябран 40 шу» яха колхоз 1293
Тазбаева К. Курчалоевски районе Ленина цIерах йола колхоз 1280
Мусханова Я. Курчалоевски районе Ленина цIерах йола колхоз 1080
Кучкова А. Курчалоевски районе «Новая жизнь» яха колхоз 1060.

1958-ча шера 1-ча января денз 1-ча июле кхаччалца хIара Іаттагара 1400 а кхы совгIа а килограмм шура яькха НГIАССР-а юрта боахаман министерствен совхозий доаркаш.

Греченко А. Горячеисточненски совхоз 1840
Алексеева Т. Горячеисточненски совхоз 1836
Скибо Е. Красноармейски совхоз 1831
Бурцева В. Ермоловски совхоз 1719
Юсупова Б. Надтеречни совхоз 1715
Дулдаева А. Гвардейски совхоз 1680
Ельмурзаева З. Надтеречни совхоз 1673
Содогубова Н. Грозненски шурий совхоз 1642
Махмудова Х. Надтеречни совхоз 1629
Галаева З. Ингушски совхоз 1621
Салтаева З. Надтеречни совхоз 1620
Гмырина П. Надтеречни совхоза 1619
Абсаламова Н. Надтеречни совхоз 1599
Байдулаева Е. Надтеречни совхоз 1591
Глазова А. № 1 йола Шурий совхоз 1590
Рассуханова З. Горячеисточненски совхоз 1587
Бобылева М. Грозненски Шурий совхоз 1566
Понамарева Е. Горячеисточненски совхоз 1566
Шестак Е. Ермоловски совхоз 1566
Селиверстова О. № 1 йола Шурий совхоз 1556
Юсупова Б. Надтеречни совхоз 1551
Еременко Е. Горячеисточненски совхоз 1551
Абдурзакова М. Горячеисточненски совхоз 1543
Самбулатова М. Горячеисточненски совхоз 1533
Лалаева М. Староюртовски совхоз 1529
Бараханова З. Горячеисточненски совхоз 1529
Хаспиева Ш. Горячеисточненски совхоз 1527
Музаева Е. Надтеречни совхоз 1526
Аристова А. Красноармейски совхоз 1522
Сорокоумова В. Предгорни совхоз 1521
Дивицкая Р. № 1 йола Шурий совхоз 1507
Жаркова А. Грозненски совхоз 1504
Ковалева В. Горячеисточненски совхоз 1489
Субач С. Горячеисточненски совхоз 1483
Кехиева А. Джалкински совхоз 1479
Лях М. Надтеречни совхоз 1477
Юсупова В. Надтеречни совхоз 1475
Дрожжина Е. Горячеисточненски совхоз 1462
Ташаева З. Надтеречни совхоз 1449
Ахметханова З. Староюрски совхоз 1444
Самойленко А. Красноармейски совхоз 1441
Хатиева К. Надтеречни совхоз 1431
Раут Е. Горячеисточненски совхоз 1428
Козлова М. Предгорни совхоз 1426
Яковлева В. № 1 йола Шурий совхоз 1424
Яковлева О. № 1 йола Шурий совхоза 1424
Малкова Н. Красноармейски совхоз 1423
Захаркина Л. № 1 йола Шурий совхоз 1417
Баранкова М. Горячеисточненски совхоз 1414
Мастажиева М. Староюртовски совхоз 1414
Кудря Е. Гулермесски совхоз 1405
Яковлева М. Грозненски Шурий совхоз 1404

1958-ча шера 1-ча января денз 1-ча июле кхаччалца хIара Іаттагара 1400 а кхы совгIа а килограмм шура яькха НГIАССР-а совнархоза чхьагIара-коньячни треста совхозий доаркаш.

Слюсарева А. Наурски совхоз 1949
Мартыненко И. Наурски совхоз 1930
Манштук А. Наурски совхоз 1889
Провоторова Л. Наурски совхоз 1827
Жукова Н. Ленина цIерах совхоз 1800
Веприкова А. Наурски совхоз 1720
Протошина А. Наурски совхоз 1690
Слюсарева С. Наурски совхоз 1663
Таратухина М. Наурски совхоз 1617
Кубрак М. Наурски совхоз 1611
Вощилина М. Новосельски совхоз 1590
Бучнева А. Новосельски совхоз 1549
Чигарбиева К. Новосельски совхоз 1523
Петрова А. Наурски совхоз 1508
Глушко М. Ленина цIерах йола совхоз 1970

Республикан колхозашкеи совхозашкеи шура яккхарах йола

СВОДКА

(Хiара Іаттагара килограммашца)

Районийн совхозийн цIераш	Июнь бетта яькхай	+ е — 1957 шера июнь беттага диллача	1958 шера 6 бетта яькха шура	1957 шера цу ханага диллача + е —
КОЛХОЗАШ				
Наурски	281	+ 31	1207	+ 215
г. Малгобек	256	+ 32	1158	+ 69
Шелковской	253	+ 9	995	+ 71
Грозненски	239	+ 19	1095	+ 58
Веденски	233	+ 53	837	+ 144
Сунженски	231	— 5	1194	+ 10
Каргалински	214	+ 7	902	— 32
Курчалоевски	194	+ 46	679	— 38
Первомайски	166	+ 19	560	— 101
Саясановски	135	+ 59	423	— 110
Советски	104	+ 35	425	— 24
СОВХОЗАШ				
Наурски	356	—	1606	—
Новосельски	330	—	1500	— 63
Горячеисточненски	286	+ 45	1338	+ 45
Надтеречни	284	+ 22	1272	+ 189
Шурий № 1	284	+ 39	1171	+ 116
«Советски Россия»	284	—	1239	—
Ермоловски	279	+ 44	1266	+ 35
Калиновски	251	—	1301	—
Гвардейски	249	+ 6	1013	—
Староюртовски	244	— 18	1180	+ 399
Красноармейски	237	— 6	848	— 214
Грозненски шурий	234	— 22	1091	— 62
Ингушски	232	+ 46	881	— 65
Баьца даарий-шурий № 2	227	+ 10	1044	— 157
Грозненский плодоовощной	224	— 19	1420	— 72
Гудермесски	223	+ 16	1014	+ 25
Предгорный	221	— 17	991	— 96
Лермонтовски	209	— 2	741	— 204
Джалкински	209	+ 27	829	+ 21
Комсомольски	199	— 86	1292	— 95
Шалински	197	+ 10	779	— 135
«Октября 40 шу»	159	— 15	436	— 441
Назрановски	120	15	436	— 441

Сийленца къахьийгар

Йоачаш йолаш бIаьсти хиларо тIехьа тийттар бIаьстанара деррига балхаш. Цхьабакъда «Октябран 40 шу» яхача совхоза Кантышевски отделенен къахьегамхошца толамца чаьх-м даьхар уж балхаш.

Отделенен кIаштка дика тIаяьлар хьажIаш, коартолаш, укхаза эггара хьалха дIайийна технически культура — шекар доаькха свекла, юртбоахаман кхийола культураш.

ДогIаш делкар бахьан долаш дIайийна культураш дика тIайоалаш санна, дукха оасар а тIадаьлар.

ХьажIаш, коартолаш, кхийола культураш оасаро кIерам тIатесса яр. Цхьабакъда Кантышевски отделенен боккхой бIаррчача шоай дезалашца эра з баьнна, оасарах кIалхара яьхар уж.

Июла хьалхарча деношка 1250 гектар хьажIаш, 650 гектар гидуэргаш оасарах цIенийр. ШозлагIа оасар даь даькхар овощашта.

Белигов Бисолта ший дезалца 40 га, Аушев Махьмада ший дезалца 35 га, Олигов Ахьмада ший дезалца 30 га оасар дир. Къаьстта дика болх бир Олигова Илеза дезала. 50 гектара тIа дика оасар дир цар. Дийнахьа оасара норма 0,15 га йолча цу нормал лоархIам боллаш дукхагIа оасар дора цар.

Дика хьахулаш я кердача моттите шекар доаькха свекла. Из дукха Іунал де дезаш культура я, цхьабакъда шийга дIабахийтача къахьегамга хьежжа дика хьункташ а я из. Шозза оасар даьд укхаза свеклана.

Дика хьункъарг хилар гойт коартолаша а. Дика Іуная даьд укхаза коартолашта, — оасарах цIена а окучникаца гувнаш даь а я уж. Иштта оасарах цIена а дика тоаьь я харбаззаш, пасташ, помидораш, нарсаш.

Дика гIулакх дIаполадаьд отделенен № 2 йолча бригадан къахьегамхоша. Шоай торонашка а хьежа, хьалхагIа шоаш тIаийца хинна социалистически декхараш лакхдир цар. Ялата лаьрхIа дIайийна 50 центнер хьажIаши силоса лаьрхIа дIайийна 450 центнер моша доакъари даккха оттадаьд цар.

Цу толамаша дог гIоздоах. ХIанз ялаташ чуэца доладеннача хана а хIаьта иштта кIара культура чуэцаш а даха деза иштта толамаш.

ДАСКИЕВ Мурад.

Шефаш юрта кхаьчаб

1-ча июле денз 8 июле кхаччалца Ачхой-Мартановски учреждеиешта болх тоабеш новкъостал де ена Грозиен, Ленина цIерахча культуран Цен агитбригада хиннай.

Цу бригадо районе яькхача хана токаш йолча хIа а ухаш юрташкарча къахьегамхошта 14 концерт оттаьдаь. Концерташ мел уттадаьча, дунен мехкашта юкъерча гIулакхех лекьеш ешаш лектораш а хиннаб бригадаца.

Цу агитбригадо иштта концерташ хьекхад Новосельски, Шалажински лесопункташта, Чоши-Чу. Совхоз яхача юрташка а.

Концерташ хьокхарал совгIа шоаш дIа мел кхаьчача юрташка, кхашкарча бригалашка лозунгаш язъеш, къахьегама листовкаш арахецаш кхы эшаш дола балхаш тоадеш новкъостал даьд агитбригадерча болхлоша.

Юхкера шоаш концерташ хьекха йистебаьнначул тIехьагIа Ачхой-Мартановски района культуран Цен болхлошца шоай опыт дIа-юха телаш къамаьлаш дир. Районера культурни болх тоабеш дика новкъостал дарах агитбригадан дикагIа болча болхлошта района культотдело сийлен грамоташ еннай.

А. ПАЩЕНКО.

„Даь дика гIулакх“

«Даь дика гIулакх» аьнна керте а яздаь «Сунженский колхозник» яхача газета тIа кепа техай Евлоев Ахьмадо Вахас поезд аварн ца хулийташ кIалхара яькхарах йола корреспонденци.

Цу тIа дуьц: Первомайске (Галашка) вахаш волча В. А. Евлоевс машин-наькъа юхке гIолла водаш «узкоколейни» машин-никъ телха моттиг хоа а енна, йоагIаш хинна поезд соца а яь аварн ца хулийташ кIалхара якхарах хьакъехьа.

Цо даь дика гIулакх белгалдоакхаш Первомайски леспромхозо приказаца щунна баркал а кхайкадаьд, 500 сом ахча совгIата а деннад.

Ю. АНИСИМОВ.

Доазол дехьара

Оаха лорабу Ливане бахаш бола американцаш!
— Айя, геттар кIезига ма бий уж цигача.
— Оаха-м кхы а боалабергба уж!

Е. Щеглова сурт.

Ливанера гIулакхаш

БЕЙРУТ. (ТАСС). Ливана Министрий Совето дийцар керда президент харжара дош.

«Жур» яхача газето деча хоамех, Министрий Совето соцам баьб керда президент харжара ди 24 июле къоастадар могадеш а, хIаьта парламента заседане депутатех 65—70 процент нах хиларна эшаш дола гIулакхаш де а, аьнна. Оппозицес хIанз а, язду газето, хаьдда соцам баьбац, хIаьта президентал харжа кандидат лохаш а я из.

БЕЙРУТ, (ТАСС). Печато деча хоамех, Ливана Министрий Совета аргIан заседане йийцар бусулба паччахьалкхеная-Багдадски пакта членаша Ливана тIема кечалца гIо дара хьакъехьа яь предложени. «Альджарида» яхача газето хойтачох, из предложени могаяь хуле, правительствос паччахьалкхенащца-Багдадски пакта членашца хIаранеца къаьст-къаьста барт барах соцам бергба.

БЕЙРУТ. (ТАСС). Правительственни ливански газето «Ле суар» язду, тIеххьарча хана президента дворецe санна, Ливана кхыча мехкашкарча гIулакхий министерстве а гуш я йоккха дипломатически активность Ливанан Арабски Федераценен юкъе барт барах соцам бе тарлургхилар бахьан долаш. Из гIулках дика ховш дола гIозараш хьалха а тетташ, газето белгалду цу тайпара барт барна кийчо яьлга. Военни пакто, язду газето, моллагIча агрессех шаккъе оагIув лора аergья, хIаьта Ливане гIетта вССтани тоIаяр сих а дергда.

БЕЙРУТ. (ТАСС). Ливана национальни оборонан министерствон коммюникес хоам бу, укх тIеххьарча деношка ливански эскара доакъоша юхайийттай городе Триполе хинна повстанчески отрядий тIагIертта йола атакаш. Повстанцаша, йоах коммюникес, правительственни эскара позицешта гранаташ а кхувсар, хIаьта автоматаш а еттар.

Ливана столице — Бейруте тIехьарча деношка улицашка хадданза дIа-юха кхийсар топаш.

Ливане американски эскар доссар

ЙНЬЮ-ЙОРК. 15 июле. (ТАСС). Тахан КIайча цIено дIакхайкадаьд США фордан пехотан доакъош Ливане дессад, аьнна.

Агенствос Юнайтед пресс интернейшнл хоам бечча бесса, президенто Эйзенхауэра кхайкадаьд, из гIулакх Ливана президенто Шамуна тIагIертта цехар дарах даьд аьнна.

Агентствос Ассошиэйтед пресс бечча хоамах, Ливане десса эскар 5 эзар саг совгIа да.

Ливан. Аль Шуфа яхача районе повстанций подразделени.
Синьхуа агентствон сурт. ТАСС-а фотохроника.

Польша юхаметтаоттаяра цIей тIакхоачаш

ВАРШАВА. 15 июль. (ТАСС). 22-ча июле Польша кхаметтаоттаяра 14 шу дизарга духьал болхаш польски болхлошен ахархошен халкъа-демократически IаьдалI латтача шерашка шераштa карагIдаьнначун доархIам бу. DIадаха 14 шу — мехка шерра индустриализаци яра, Польша вахара гIулакха сиха дегIаяра шераш да. TIом хилале хинначоа юхе 5-ззанел дукхагIа лакхденнад промышленни продукци хьаелга. Мехкачухь хьаьй буржуазни-помещикий Польше ца хинна керда промышленность.

Индустриализаци яра гIулакха къаьстта доаккхий толамаш даьхад. дукха ха йоацаш мехкачухь эггара тIехьайиса юртбоахама районаш хиннача, иштта Краковски воеводстве а. Халкъа IаьдалI латтача шерашка, цу воеводстве хьалдаьд халкъа боахама боккхаь доархIам бола 50 совгIа промышленни гIирсаш. Царца я В. И. Ленина цIерах йола меттадлургически комбинат, «Болеслав» яха цинк доаладу завод, «Сказина» яха, польски аллюминеви промышленноста хьалхара завод, «Явожно», «Сказина», «Тарнув» яха электростанцеш, Освенцимера химически комбинат, «Костюшко Нова» яха кIора боакха шахта, Новый Таргера кога гIирсий комбинат, Андрыхувера текстильни комбинат, иштта кхыяраш.

ХIанз Краковски воеводстверча предприятеша чон, аьшк, болат, арахец, цига хьадоах тайп-тайпара бос бола металлаш, цинк, даш, кIора, хьадоакх тух, синтетически бензин, искусственни удобренеш, машинаш а аппаратура а, цIи лорш йола материалаш, цемент, кога гIирсаш, кIада иштта кхыйола продукци.

Доккхий экономически толамаш даьхад Польшан Белостокски, Жешувски, Варшавски, Келецки, иштта кхыча воеводствашка а. Йоккхий преобразованеш а индустриализаци а ерригача районашка ярца халкъа Польша дика промышленни производствен мохк хинна дIаотташ латт.

Ираке хинна событеш

Иракски Республика дIакхайкаяр

ДАМАСК, 14 июле. (ТАСС). Багдада радиос беча хоамах, кхоана 14 июль да яхаш тховсара паччахьалкхен IаьдалI хувцаделар Ираке: королевски режим дIа а яьккха, Иракски Республика дIакхайкаяьй. Республикас эггара хьалха арадаьккха декрет дар премьер-министр бригадни инарал Абдель Керим Касем керте а вIалаш правительство вIашагIйоллилга, республикан оборона министр а из волаш. Премьер-министра заместитель хьожаваьв полковник Абдель Салем Мухаммед Ареф.

КАИР, 14 июль. (ТАСС). Багдадера хьаухача хоамех, генерал-лейтенант Надим Эр-Рифаи председатель а волаш кхаь сагах латта лакхехьарча IаьдалI совет вIашагIеллай Багдаде, паччахьалкхенна кертерчун декхараш кхоачащдеш йола.

Цу тайпара вIашагIеллай бригадни инарал Касем керте латта керда правительство. Бригадни инарал Абдель Джеляль Хатем хьожаваьв Ирака герзашца кийчдаьча низий главнокомандующелла.

МЕН агентствос хоам бу, иракски эскаро лаьца никъ Ирака халкъо хьал а лоац манархически IаьдалI дIадаккхари республика дIакхайкаяри кхоабал а ду, яхаш. Цу агентствогара ухача кердача хоамаша йоах, «хьалхагIа хинна наследни принц Абдель Илахи хьалхагIа хинна премьер-министр Нури Саиди гIеттача халкъо кара а боалабаь, боабаьб».

ПАРИЖ, 14 июль. (ТАСС). Франс Пресс яхача агентствос йоах: тахан каирски радиос хоам бир, Ирака король Фейсал Iийрийна сецца лаьцав иракски эскарцарча эпсараша паччахьа IаьдалI дIадаккхар бахьан долаш.

БЕЙРУТ, 14 июль. (ТАСС). Тахан Багдада радиостанцес хьаьаьннад иракски эскара командованес иракски халкъага даь кхайкарал. Кхайкарал тIа йоах: мохки цун рузкъаши империалисташта дIакара деннача тийшаболх боаллачар IаьдалI кIалхара вай еза даьхе мукъаяккха доладеннад тхо.

Вежарий! Эскар — халкъа цхьа дакъа да. Из шун да. Шоана дагалаьттар да цо кхоачащдаьр. Цудухьа оаш хьаллаца деза из цIий меларашкеи Нури Саида тоабаннеи духьала цо лоаттабеча къовсаме. Вай котало йийза хургья, нагахьа санна къонача Иракски Республиканна духьала империализман заговорщикаша бе тарлуча тийшача балхах лораяра гIулакха халкъо цунна новкъостал дойя. Оаха тIаьхьех шо империализманна духьала мамогга чIоагIагIа къовсам лоаттабара. Оаха дош лу, йоах дIахо кхайкарал тIа, правительство халкъа ший викалех а халкъо ше а хоржарг хиларах. Вай мохк Иракски Республика оалаш хургба. Цо арабски политика а лелаергья Бандунгски конференцен решенеш бокъонца кхоачаш а ергья.

Халкъо президент харжжалца йолча хана президента декхараш кхоачащдергдолаш йола республикан паччахьалкхен совет хоржа хIанзарчоа. ХIанзарча Иракски Республикан паччахьалкхен совето халкъага дIакхайкадаьд Иракски Республикан дерригача герзашца кийчдаьча низашта главнокомандующелла Абдель Керим Касем хьожаварах дола декрет. Цу декрета тIа да Абдель Керим Касем правительствонна керте оттавеш хилар а. Королевски IаьдалI утттадеш дола дерригa гIулакхаши чинаши дIадрал. Цу тайпара арадаьккхад кхыбола нах паччахьалкхен административнин тIемеи гIулакхаш тIара дIабоахаш а дIатIахьежабеш а дола массехь декрет а.

Иракски Республикан радио чу гIолла хьакхайкадаьд, дерригa халкъ гIаттар а халкъа гоамал а бахьан долаш Ирака наследни принц Абдель Илахи (хьалха хиннача короля даьвоша) цун гIончех цаIи боабаь хилар.

ДАМАСК, 14 июле. (ТАСС). Иракски Республикан премьер-министра заместителе полковника Абдель Салем Мухаммед Арефа багдадски радиочу гIолла кхайкарал даьд иракски халкъага. Цу кхайкарал тIа йоах:

«Ший тешамегIа болча къонгашцен национальни тIема низашцеи оагIув а билла, иракски халкъ хьалъэттад, империализмо IаьдалI керте оттаяьча зуламерча бандах даьхе мукъаяккха. Мехка халкъах шIай хьаштдар дар духьа а, мехка рузкъаш шоашкахьа дерзадар духьа а оттаяьяр империализмо из банда IаьдалI керте».

Халкъа эшар теркал а ца деш, адамашта низ беш хинна банда дIаяьккха» эскар хьаллацара тIахьийхар Арефа халкъ. Цо тIахьийхар «вай даьхен гIулакх тоадалийтар духьа чIоагIа, ца дохаш, кхотаденна, порядок, барт-цхьоагIо, халкъанна юкъера гIулакхаш хьаллоацаш хила деза», аьнна.

Иракски Республикан правительство, аьлар Арефа, хила еза «IарабийI бусулба нахи бахача кхыча мехкашцара вежарий бувзам IалаШ беш, ше деш дар ООН-а принципашца деш а, договбрех тIаийцаь даьхенна хьашт долеи Бандунгски конференцен решенех доагIеи гIулакхаш лоархIаш а.

«Оаха, — аьлар Арефа, — даьккъал дувц Ирака халкъо ший къона республика вIашагIйоллара гIулакх. Из республика дулхах-цIийх халкъа республика а я, хIаьта цо халкъанна тешаме гIулакх а дергда.

Къахьегаихой цхьоагIо йолаш къовсам лелабарна

РИМ, 13 июль. (ТАСС). Кепа йоазоно хоам бу, дерригача демократически низий цхьоагIо йолаш къовсам лелабарна, цу даькъе коммунисташтеи социалисташтеи юкъера цхьоагIо чIогIаьрна итальянски къахьегамхой гIерташ хилар. Пьянкастаньяйо (Сиена яха провинци) моттигерча компартеи социалистически партеи отделеней хьалхле лелаерий заседани хилар, цига оттадир шаккъе а парти «парламенте а мехкачухь а хоадамболлаш цхьоагIон политика лелаярна,—бе болх боацаш нах хиларa а къела а духьал къовсам лелабе, демократически кортамукъаленаш лораяра политика чакхъяхарна тIахьехаш резолюци тIа а йийца.

Цунна тарра решени тIаийцар Торреньера яхача моттитерча коммунистически социалистически партей отделеней хьалхле лелаерий заседане а; цар тIахьех клерикалийн предпринимателийн фронта духьал лелабеча къовсама къахьегамхой цхьоагIо чIогIярна.

КРИТИКЕИ БИБЛИОГРАФИИ

ГIалгIай писателий произведеней сборник „Даьхе“

Дукха ха йоацаш Нохч-ГIалгIай книжни издательствос кепа теха арахийцад гIалгIай писателий художественни произведеней сборник «Даьхе» (оттадаьраш: Хь-Б. Муталиев, Хь. Осмиев, редактор С. Озиев).

Сборника тIа кепа теха я тIорбаьнна болча гIалгIай писателий Беков Тембота, Озиев Ахьмада, Муталиев Хьаж-Бийкара, Хашагульгов Махьмада, Базоркин Идриса, Озиев Салмана, Осмиев Хьамзата, Зязиков Бахьауддина, Хамхоев Ахьмада, Мальсагов Орцхой произведенеш — стихаш а дувцараш а, хIаьта къонача писателий Чахкиев Капитона, Боков Ахьмада, Чахкиев Юсупа произведенеш а.

ГIалгIай дешархоша хоза хетарца тIаэцарца из литературни сборник хIана аьлча, цу чу йоагIаш йола произведенеш художественни товзал дика йолаш а, сакъердаме ешалгуш а я.

Сборник хьаделлалу гIалгIай литература эггара хьалха дIайолаяьчарех цаI волча Беков Тембота «Ши зама» цIи йолча стихотворенеца. Цу тIа я цун «Лене болхлой боабар» яха стихотворени а. Тембота хинна йоазон говзал йолаш хила везар цо ший «Ши зама» яхача стихотворене тIа оттаяь яхача кьизача, къаьнача заман сурт отадеш вола саг.

«...Аьттехьа йийрзача мар —
Болхлой цIий долаш
Аьдехьа кхайдача дузар
Ахархой хьакъ долаш.
Лоаттам харгаьхь бар хьа.
Яха хьалхар зама!
Іоткъам боккха бар хьа
Яха къиза зама...»

Иштта къаьга оттаду деша говзанчо Беков Тембота Лена яхача хи тIа 1912-ча шера паччахьа IаьдалI приказаца дошо прискай болхлошта топаш тохар а.

Цу тайпара дика язъяь я гIалгIай къаьнагIчарех поэт хинна волча Озиев Ахьмада «Йоцаш я алача, меллашха кIур тувсаш» а, «ИнIиг» а аьнна язъяь стихотворенеш.

Сборника тIа лоаххIамера моттит дIалоац поэта Муталиев Хьаж-Бийкара произведенеша. Цу тIа кепа теха я цун 20 стихотворени а, хIаьта «Большекаш боагIа» яха доккха дувцар а. Нов. Муталиева говзаме йоазув дуккхача хана денз хьа дешархошта довзаш а дезаш а да. Цудухьа ала дезаш да сборника тIара цун керда язъяь стихотворенеш: «Ленин», «Октябраца», «ПхьоалагIа май». «TIемахочун сурат», «ВоIата», иштта кхыяраш а дешархоша ешаргхилар. Дика яздаь а, боккха чулоацами маIани долаш а да цун «Большекаш боагIа» яха дувцар. Цу дувцаро оттаду граждански тIема хана гIалгIай большевикий партен бакъ бола гIончий хинна хилара сурт.

Дика а чулоацаме а хиларца къоасталуш я Хашагульгов Махьмада, Озиев Салмана, Осмиев Хьамзата, Чахкиев Капитона стихотворенеш.

Прозах аьлча, дика яздарца белгалдоалаш да Базоркин Идриса «Заретта» яха дувцар. Зязиков Бахьауддина «ЭгIазал» «Ваьча Юрта», «Йокъаенна га» яха дувцараш.

Автора Боков Ахьмада йоккха котало я цун «Дарц» яха дувцар. Майрра ала йиш йолаш да из дувцар гIалгIай прозанна юкъе дикагIча произведенех цаI хилар.

Нохч-ГIалгIай книжни издательствос из сборник арахецар дешархошта чIоагIа совгIат хетаргдолаш да. Вайна ловрзда тIехьа тIайоагIача хана а издательствос цу тайпара сборникаш каст-часта арахецилга а, хIаьта гIалгIай писателий йоазонаш дешарашта дикагIа довзилга цу наькъаца IалаийделгIа а.

А. ВЕДЗИЖЕВ.

Операни балетеи Куйбышевски театре

Опера „Черевички“

РСФСР-а заслуженни артист К. Тарасов — Вакула роле.

«Черевички» цIи йола ший опера чIоагIа дукха езар П. И. Чайковскена. «Музыкага диллача эггара сай дикагIа йола опера лоархI аз цунах», — яздора воккхача композиторо.

ХIаьта из бакъ а да-кх: музыкальни оагIорахьа дика карагIъяьнна произведени я из 1885 шера «Кузнец Вакула» яха опера яз а яь, Чайковскес 11 шу даьннначул тIехьагIа эргаяьккхар, тоайир Гогола сюжетах язъяь ший опера. Из лоархIаме эргаяьккхачул тIехьагIа «Черевички» яьнна цIи тиллар цо цунах.

Сакъердамерча бегашца язъяьча цу операнна юкъе дукха гулъеннай халкъан хораш, халкъан образаш, къаьга дола вахара сценаш. Халкъан творчествон белгалонаш укхаза шин тайпара я—реальнин фантастическин. Уж белгалонаш шозйла вIашн айхха ювзаенна я къаьстъаьстача сценашка санна, дукхача персонажаш хьахьокхача а. Операн верттера тема — Вакулан Оксанан юкъера чIоагIлуш боагIа безам ба. Опера чакхйоал наьха бокха сакъердам хьахьокхача суртаца.

Опера ше лакхача художественни боарамах йола произведени хиларга хьажжа, дика оттаяь яр операни балетеи Куйбышевски театра спектакль а. Поэзехи кIаьдача бегашехи йизза йолча цу операга безаме хьеж зрителаш. Сцене хьахьокхача сурташа зIамигача юртара Диканькера уж буг къегаш йолча Петербурге.

Белгалъе еза толаме карагIъяьнна спектаклен музыкальни оагIув; хIаьта эггара хьалха ерригача оркестреи хореи говзал дирижер РСФСР а ТАССР а искусствай заслуженни деятель С. Бертольц, хорместер И. Мертенс).

Режиссеро А. Пикера дика оттадаьд цхьадола халкъан сценаш, къаьстта диълагIа массови сурт. ЭсалагIа карагIдаьннад цунна фантастически сурташ (йийлбази, Солохеи, Вакулеи гIейтта бахар, дIайодаш йола панорама). Вай театра сцена зIамига долга а хила мег цу гIулажха IаьткъаI.

А. Оробинская — Оксана роле.

Артисташта юкъе эггара хьалха белгалбаха беза: украински йийий Оксанан башха хоза а чоалхане а йола образ хьахьийкха артистка Л. Оробинская, Вакулан парти ловзаеш вола низбола а хоза а оаз йола РСФСР заслуженни артист К. Тарасов. Сакъердаме а говза а ловзаю йийлбаза роль артисто В. Гурылевс.

Спектакль «Черевички» — театра творчески толам ба.

Пищекомбинат сомаш хьаэца кийчъеннай

Сунженски районера пищекомбинат района колхозашкара сомаш хьаэца кийчъеннай. Капитальни ремонт а яь тоаяьй плодоовощной цех: кийчдаьд 100 тонн чухошаргIола сульфитационни кIоагаш, бешкаши педаши, сомаш хьакхахьарна эша яьшкаш. Цементацеи асфальтацеи тоаяьй бедала кийчъяь площадкаш. Тоаяь яьннай кхыйола цехаш.

Комбинато планах арахецаш йола шовидлеи джеми кийчъе эша керттера бедал—тIамгIаши IажIаши кхаьча баьннабац хIанз а. Продукци арахецара мел эша кийчо яьчул тIехьагIа пайда боацаш ший болх сецаь ца латтийтара духьа «Победа» яхача колхозагареи Серноводскерча опытно-мелиоративни станцегареи хьанийбеча боалех варени еш я комбинат кIанз.

Укх шера цу предприятен коллективо планах арахеца езаш я 146 тонн консерваш, царех: 90 тонн джеми 56 тонн повидлаи. Цул совгIа 20 тонн печенеши, 30 тонн пряникаши, 3900 тонн дикагIа дола хьоари.

Предприятен коллектива юкъе дика болх беши массаза а балха норман тIехкхоачашъеши ба бондараш бола Карпови Олейникови, плодоовощной цехера болхлой-кхалнах Шнурникови Марковаи. Коллектива юкъе дика сий долаш я кондитерски цеха продукци хьаеш йола Беседина Александра, Куксина Валентина. Царех болхлочо сменах йола норма 150 процент кхоачашъю.

Укх шерара балха план кхоачашъярна керда декхараш тIаийцад комбината коллективо: 5 миллиони 437 эзар сома продукци арахеца езаш, йола план канал хьалха, 15 декабре кхоачашъеи, цул совгIа 250 эзар сома продукци арахецеи; товарни продукцега шийга дIабода мах 1 процент лохбеи, къахьегама овсарал 1,5 процент лакхъеи.

Уж декхараш кхоачащдарца шерье езаш я предприяти ше а. Консервни цех хьалъе хьахийца да 1.900.000 эзар сом. ХIанзлехьа хьалъяь яьннай механически цех, хьакхоачаш латт кхыча цехашта эша оборудовани. Уж объекташ хьалъяь яьлча дикка тоалургба комбината болх.

Д. ХАКИМОВ.

Самашкински плодоягодни совхоза гIулакхаши цунна эшараши

Кхачан товарий министерстван Самашкера плодоягодни совхоз цигарча пищекомбината консерваш ярна сомаши баьца даараши лоаттаде а иштта Грознера мехкаьттахой кердача баьца даараششеи сомашцеи IалашбеI а лаьрхIа я.

Уж декхараш хIанзолца хьайолча хана кхоачаш ца деш я совхоз. Сона хетачоах керттера бахьан да укх шерралца совхоза болх тIехьа йисача, тишъеннача техникацеи юртбоахама инвентарацеи лелабаь хилар, цудухьа балхаш говрашца а наьха кулгашца а де дезаш яр совхоз. Цох юртбоахама продуктех дIабода мах дукхагIа боцар совхоза, болх бе нах дукхагIа эшар, хIамаш ший ханнахьа дIа ца ювш юсар, уж дIаера ха йIаьхлора, хьувкъар лоха хулар.

Совхозо геттара мела леладу сомийн комсийн бешамаш дIайогIилга. 1960-ча шерага сомий бешамаш 350 гектар гаргга дIайогIа еза совхозо, хIаьта комсий бешамаш 150 гектар йогIа еза. Укх шера 25 гектар мара бешамаш дIаегIаяц дIае гаьнаш лоалахарча Ассински совхозе йолашехьа а. Корчевательи хьуна петараш теден машинаш ца хиларах, хIанз укх сахьате бешамаш дIайогIа еза моттигаш хьуна петарех цIен ца еш яда, из бахьан долаш керда бешамаш дIайогIилга хилац.

Массайолча хана баьца даараш дIадувлга хувцаш лелае йиш яц совхозе, хIана аьлча Самашкински участке долча лаьтташка хIанзолца хьа хий дилларна хIама даь ца хиларах. Цунах, баьца даараш цхьан метте дIа ца дувш, къаьстъаьстача моттигашка дIадув, цох уж леладарна а лорадарна а хало хул.

Укх тIеххьарча шерашка холуш да латаш йола сомий гаьнаш йовр, лаьттанца хий сов дукха хиларах гуржий боалаш боь. Цу гIулакха эша механизмаш—саьнгараш йоаха машинаш, бульдозераш ца хиларах чIоагIа зе хул.

Укх шера совхоза яйтай массехь керда трактор «ДТ-54», «Беларусь», «ДТ-14», укх гаргтахьарча деношка кусторез а хургья, цу дерриганеша дикка айберга совхоза болх.

Укх шера совхозо шозза дукхагIа дIайийнай баьца даарий культураш, уж дика тIаяьнна а я.

Совхозе шерра доладеннад баьца даараш, сомаши хьадоахилга а уж заводa дIателилга а. Цхьабакъда, юхьанца уж дIателарна кхоачамбоацараш да, уж чудохка яьшкаш ца хиларах. Цунах зе хул дIалуш йола продукци дика хиларна, из дика ца хилча цох совхоза бола пайда а бож.

ХIанз укх сахьате совхозе баьца даараш гулдарна нах эш, цар кхоачам бац, хIаьта Самашке бахача нахах цхьаннахьа а балха боацаш дукха нах ба. царга хIама оалаш саг а вац.

Оасара ханеи йол хьокхача ханеи эша баьца даараш кийчде кхыча районашка аха ца безаш, совхозо йизза IалашъергIяр завод эшача.

Завода а совхоза а гIулакхаш лерттIа леларна хьашт долаш болчадирекцеси бухгалтереси баьца даараши сомаши хьахиларна а царех пайда эцарна а дола гIулакхаш лерттIа дахарца хила безача тайпара отторгба беррига болх. Из гIулакх аттa дулургдолаш да, уж ши предприяти цхьан министерстван хиларах.

ХАРЛАМОВ,
совхоза керттера агроном.

Кердача дешара шера кийчо дикагIа ергъя оаха

Йистедаьнна 1957—58 дешара шу чIоагIа хала шу дар, хIана аьлча цу шера дешархой а хьехархой а керда баьхка бар, ремонт янза дукхагIа йола школаш а хьехархой квартираш а яр, кийчданза IанI доагам дар. Цу дерригача гIулакхаша дешара болх дика дIаболабалийта йиш хилийтанцар тхога. Цу дерригача гIулакхий теркам а баь укх шера оаха ший ханнахьа дIадоладаьд уж балхаш.

Цхьабакъда укх шера а цхьацца дола балхаш во лел тха, школаш а квартираш а тоае материалаш ца хилар бахьан долаш. Иштта во лел школашта доагам кийчдар гIулакх а. Районе деррига кийчдаьр 78 тонн кIори, 1000 складометр дахчеи мара даь. Цох районерча школашта кIезига кхоачам хургба. Моттигерча лесхозаша ший ханнахьа дахча ца кийчдойя, дукхагIа йола школаш IанI доагам доацаш йисар кхерам болаш я.

Дешара шера кийчо яь яьнна школаш а я районе. Царех я Бамутски, Шалажински, Закан-Юртовски иштта кхыйола школаш а.

Къаьстта доккха совгIат да укх дешара шера Самашкерча дешархоштеи, хьехархоштеи паччахьалкхенно лурдар. Цига хьалъяь йистеяьннай шозза вIаштара яь юкъера школа, хьехархошта параца дIохьдеш дола дика цIенош, иштта Ачхой-Мартане хьалъяь яьннай 50 моттиг йола берий беш а.

ХIанз районо а, юртсоветаш а, беррига хьехархой а шоай эггара хьалхара декхар школай а хьехархой а кхоачам белга а, диррига бераш деша чуоазар долга а ховш къахьегаш ба.

А. ДЖАНАР-АЛИЕВ,
Ачхой-Мартановски районо заведующи.

Пенсионерий йоакхо ю

Грозненски орден лелаеча нефтеперерабатывающи заводе массехь шера болх беш хинна къахьегама къаьна ветеранаш хIанз дика салоIаш ба. Завода директоро а профсоюзни организацес а чIоагIа йоакхо ю цар.

400 пенсионери инвалиди ба Iана доагамаца заводо IалашбеI. Доагам чудахьа завода дирекцес транспорт а лу царна.

ХIара бетта заводской профсоюза комитето пенсионерашта салоIама цIагIа а санаторе а баха путевкаш тел. Масала, заводе 30 шера слесарал болх баь вола нов. Алышев Серноводски курорте вода, машинистал болх беш хинна къахьегама къаьна ветеранаш хIанз дика салоIаш ба. Завода директоро а профсоюзни организацес а чIоагIа йоакхо ю цар.

Цул совгIа ер шу доладелча денз 24 пенсионера юхадала ца дезаш ахчанца новкъостал а даьд.

Н. ГЛУХОВ.

Редактор М. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

«Челюскинций» цIерахча кинотеатре.
Йоккха зал — **«Йохаяь уйлаш».**
Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 — **«Йохаяь уйлаш.**
Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 3 — **«Йижарий»** I-гIа сери.
Долалу: 9.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре.
«18-гIа шу» яьха шерача экранах дола художественни фильм. Долалу: 8.30, 10.45, 1, 3.15, 5.30, 7.45.

Асканарча кинотеатре.
«Йохаяь уйлаш». Долалу дийнахь 8-10 сахьати сайрийна 10 сахьати даьлча.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-41-23, зам. редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ02073. Типография им 11 августа 1916 года, проспект Революции 30/3. Заказ № 4268.